

32003L0055

2003 7 15

EUROPOS SAJUNGOS OFICIALUSIS LEIDINYS

L 176/57

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA 2003/55/EB

2003 m. birželio 26 d.

dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 98/30/EB

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 47 straipsnio 2 dalį, 55 ir 95 straipsnius,

atsižvelgdami į Komisijos pasiūlymus ⁽¹⁾,atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽²⁾,

pasitarę su Regionų komitetu,

laikydami Sutarties 251 straipsnyje nustatytos tvarkos ⁽³⁾,

kadangi:

(1) 1998 m. birželio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/30/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių ⁽⁴⁾ daug prisidėjo prie gamtinių dujų vidaus rinkos kūrimo.

(2) Šios direktyvos taikymo patirtis parodė naudą, kurią gali teikti dujų vidaus rinka, atsižvelgiant į efektyvumo padidėjimą, kainų sumažėjimą, aukštesnius aptarnavimo standartus ir konkurencingumo padidėjimą. Tačiau išliko didelių trūkumų ir galimybių gerinti rinkos funkcionavimą, ypač reikia priimti nuostatų, užtikrinančių vienodas sąlygas bei mažinančių dominavimo rinkoje ir grobuoniško elgesio riziką, taip pat užtikrinančių nediskriminacinius perdavimo ir skirstymo tarifus, kai teisė naudotis tinklu suteikiama, taikant tarifus, paskelbtus iki jų įsigaliojimo, bei užtikrinančių smulkių ir pažeidžiamų vartotojų teisių apsaugą.

⁽¹⁾ OL C 240 E, 2001 8 28, p. 60 ir OL C 227 E, 2002 9 24, p. 393.

⁽²⁾ OL C 36, 2002 2 8, p. 10.

⁽³⁾ 2002 m. kovo 13 d. pareikšta Europos Parlamento nuomonė (OL C 47 E, 2003 2 27, p. 367), 2003 m. vasario 3 d. Tarybos bendroji pozicija (OL C 50 E, 2003 3 4, p. 36) ir 2003 m. birželio 4 d. Europos Parlamento sprendimas (dar nepaskelbtas Oficialiajame leidinyje).

⁽⁴⁾ OL L 204, 1998 7 21, p. 1.

(3) 2000 m. kovo 23–24 d. Lisabonoje įvykusio susitikimo metu Europos Taryba paragino imtis skubių darbų, kad būtų baigta kurti dujų ir elektros sektorių vidaus rinka, ir paspartinti šių sektorių liberalizavimą, siekiant sukurti visiškai veikiančią vidaus rinką. 2000 m. liepos 6 d. sprendimu dėl Komisijos antrosios ataskaitos apie energijos rinkų liberalizavimo padėti Europos Parlamentas paprašė Komisijos priimti detalų grafiką, pagal kurį bus įgyvendinami tiksliai apibrėžti tikslai, palaipsniui tačiau iki galo liberalizuojant energijos rinką.

(4) Laisvės, kurias Europos piliečiams suteikia Sutartis, t. y. prekių judėjimo, paslaugų teikimo ir įsisteigimo laisvės, galimos tik visiškai atviros rinkos sąlygomis, kai vartotojams suteikta galimybė laisvai rinktis savo tiekėjus, o tiekėjams – laisvai aprūpinti savo vartotojus.

(5) Atsižvelgiant į laukiamą gamtinių dujų vartojimo priklausomybės didėjimą, reikia atkreipti dėmesį į iniciatyvas ir priemones, skatinančias savitarpio susitarimus dėl prisijungimo prie trečiųjų šalių tinklų ir rinkos integracijos.

(6) Pagrindinės kliūtys, trukdančios sukurti visiškai veikiančią ir konkurencingą vidaus rinką, be kitų dalykų, yra klausimai, susiję su teise naudotis tinklu, teise naudotis talpyklomis, tarifų nustatymo klausimai, sistemų sąveika ir valstybių narių rinkų atvirumo laipsnių skirtumai.

(7) Kad veiktų konkurencija, teisė naudotis tinklu turi būti nediskriminacinė, skaidri, jos kaina turi būti nustatyta teisingai.

(8) Siekiant baigti kurti dujų vidaus rinką, labai svarbu užtikrinti nediskriminacinę teisių naudotis perdavimo ir paskirstymo sistemų valdytojų tinklu teikimą. Perdavimo ar paskirstymo sistemos operatorius gali būti sudarytas iš vienos ar kelių įmonių.

(9) Kai dujų įmonė atlieka perdavimą, paskirstymą, laikymą ar dirba su suskystintomis gamtinėmis dujomis (SGD) ir savo teisine forma yra savarankiška įmonė, veikianti atskirai nuo gavybos ir (arba) tiekimo veikla užsiimančių įmonių,

paskirtaisiais sistemos operatoriais gali būti ta pati įmonė, kuriai priklauso infrastruktūra.

- (10) Siekiant užtikrinti, kad teisė naudotis tinklu būtų veiksminga ir nediskriminacinė, reikia, kad perdavimo ir paskirstymo sistemų eksploatavimą atliktų teisiškai savarankiški vienetai, esant vertikaliai įmonių integracijai. Reikia, kad Komisija įvertintų lygiavėčio poveikio priemones, kurias valstybės narės yra parengusios, siekdamos įvykdyti šį reikalavimą, ir, tam tikrais atvejais, pateiktų pasiūlymus dėl šios direktyvos pakeitimų.

Taip pat reikia, kad perdavimo ir paskirstymo sistemų operatoriai turėtų veiksmingas teises priimti sprendimus, susijusius su turtu, kuris būtinas tinklų priežiūrai, eksploatavimui ir plėtrai, kai tas turtas priklauso ir yra eksploatuojamas vertikaliai integruotų įmonių.

Tačiau svarbu skirti tokį teisinį atskirimą ir nuosavybės išskaidymą. Teisinis atskirimas nereiškia, kad keičiasi turto savininkas, niekas nedraudžia taikyti panašias ar identiškas įdarbinimo sąlygas, kurios taikomos visose vertikaliai integruotose įmonėse. Tačiau organizacinėmis priemonėmis, susijusiomis su sprendimus priimančių atsakingųjų asmenų savarankiškumu, reikia užtikrinti nediskriminacinį sprendimų priėmimo procesą.

- (11) Siekiant išvengti neproporcingos finansinės ir administracinės naštos smulkioms paskirstymo bendrovėms, valstybėms narėms reikia suteikti galimybę tam tikrais atvejais atleisti šias bendroves nuo reikalavimų taikyti teisinį paskirstymo išskaidymą.

- (12) Siekiant palengvinti valstybėje narėje įsteigta dujų įmonei sudaryti dujų tiekimo sutartis su kitoje valstybėje narėje esančiais laisvaisiais vartotojais, valstybės narės ir, tam tikrais atvejais, nacionalinės reguliavimo institucijos turi visoje vidaus rinkoje siekti sąlygų suvienodinimo ir to paties rinkos atvirumo laipsnio visai vidaus rinkai.

- (13) Veiksmingo reguliavimo, kurį atlieka viena ar kelios nacionalinės reguliavimo institucijos, buvimas yra svarbus veiksnys, garantuojantis nediskriminacinę teisę naudotis tinklu. Valstybės narės nustato reguliavimo institucijų funkcijas, kompetenciją ir administracines galias. Svarbu, kad visose valstybėse narėse veikiančios reguliavimo institucijos turėtų vienodą minimalią kompetencijos sritį. Šios institucijos turi būti kompetentingos nustatyti ar tvirtinti tarifus arba bent metodikas, kuriomis remiantis skaičiuojami perdavimo ir paskirstymo tarifai ir teisės naudotis

suskystintų gamtinių dujų (SGD) įrenginiais tarifai. Siekiant išvengti netikrumo ir brangiai kainuojančių ir daug laiko užimančių ginčų, šiuos tarifus reikia paskelbti iki jų įsigaliojimo.

- (14) Komisija yra pareiškusi apie savo ketinimą sudaryti Europos elektros ir dujų reguliavimo grupę, kuri veiks kaip tinkamas patariamasis mechanizmas, skatinantis nacionalinių reguliavimo institucijų bendradarbiavimą ir koordinavimą, siekiant skatinti elektros ir dujų vidaus rinkos formavimąsi, bei prisidėti prie to, kad visose valstybėse narėse būtų nuosekliai taikomos šios direktyvos, 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/54/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių ⁽¹⁾ bei 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1228/2003 dėl naudojimosi tinklu tarpvalstybiniais elektros energijos mainams sąlygų ⁽²⁾ nuostatos.

- (15) Siekiant visiems rinkos dalyviams, taip pat naujiems dalyviams, užtikrinti veiksmingą įėjimą į rinką, būtini nediskriminaciniai ir išlaidas atspindintys balansavimo mechanizmai. Kai tik dujų rinka tampa pakankamai likvidi, tai pasiekama, suformuojant skaidrius, rinkos pagrindu veikiančius dujų tiekimo ir pirkimo mechanizmus, reikalingus atsižvelgiant į balansavimo reikalavimus. Kai šios likvidios rinkos nėra, nacionalinės reguliavimo institucijos turi atlikti aktyvų vaidmenį užtikrinant, kad balansavimo tarifai būtų nediskriminaciniai ir atspindintys išlaidas. Tuo pat metu turi būti numatytos tam tikros skatinimo priemonės, siekiant subalansuoti paduodamą ir paimamą dujų kiekį ir nesukelti pavojaus sistemai.

- (16) Nacionalinėms reguliavimo institucijoms turi būti suteikta teisė nustatyti ar patvirtinti tarifus arba bent metodikas, kuriomis remiantis skaičiuojami tarifai, atsižvelgiant į perdavimo sistemos operatoriaus ar paskirstymo sistemos operatoriaus (-ių) ar SGD sistemos operatoriaus pasiūlymą, arba į pasiūlymą, kurį suderino šis (šie) operatorius (-iai) ir tinklo vartotojai. Atlikdamos šį uždavinį, nacionalinės reguliavimo institucijos turi užtikrinti, kad perdavimo ir paskirstymo tarifai būtų nediskriminaciniai ir atspindintys išlaidas, ir turi atsižvelgti į ilgalaikes, ribines tinklo išlaidas nepriklausomas nuo reguliavimo priemonių vartojimo pusėje.

- (17) Siekiant užtikrinti teisingumą, konkurenciją ir netiesiogiai darbo vietų kūrimą dėl didesnio įmonių darbo efektyvumo, reikia siekti, kad vidaus rinkos teikiami privalumai kuo greičiau taptų prieinami visai Bendrijos pramonei ir prekybai, įskaitant mažas ir vidutines įmones, bei visiems Bendrijos piliečiams.

⁽¹⁾ OL L 176, 2003 7 15, p. 37.

⁽²⁾ OL L 176, 2003 7 15, p. 1.

- (18) Dujų vartotojams reikia užtikrinti galimybę laisvai pasirinkti tiekėją. Nežiūrint į tai, baigiant kurti dujų vidaus rinką, reikia taikyti įgyvendinimo etapais metodą, kartu nustatant konkrečią galutinę datą, kad pramonė galėtų prisitaikyti ir įdiegti atitinkamas priemones bei sistemas, saugančias vartotojų interesus ir garantuojančias jiems tikrą ir veiksmingą teisę pasirinkti tiekėją.
- (19) Laipsniškas rinkų atvėrimas, einant link visiškos konkurencijos, turi kuo greičiau panaikinti skirtumus tarp valstybių narių. Reikia užtikrinti šios direktyvos įgyvendinimo skaidrumą ir tikrumą.
- (20) Direktyva 98/30/EB didina galimybes naudotis saugyklomis, kurios yra dujų sistemos dalis. Atsižvelgiant į vidaus rinkos įgyvendinimo patirtį, reikia imtis papildomų priemonių, siekiant paaiškinti nuostatas, reglamentuojančias teises naudotis saugyklomis ir papildomomis paslaugomis.
- (21) Kartu su kitais dalykais, saugyklos įrenginiai yra svarbi viešuosius interesus atitinkančių paslaugų, tokių, kaip tiekimo saugumas, įgyvendinimo priemonė. Teisė naudotis saugyklomis neturi sukelti konkurencijos iškraipymų ar diskriminacijos.
- (22) Reikia imtis papildomų priemonių, siekiant užtikrinti, kad naudojimosi transportavimu tarifai būtų skaidrūs ir nediskriminaciniai. Šie tarifai visiems vartotojams turi būti taikomi nediskriminaciniu pagrindu. Kai saugyklos įrenginių, dujų laikymo vamzdyne ar papildomų paslaugų rinka yra pakankamai konkurencinga, teisė naudotis turi būti suteikiama remiantis skaidriais ir nediskriminaciniais rinkos pagrindu veikiančiais mechanizmais.
- (23) Siekiant užtikrinti tiekimo saugumą, atskirose valstybėse narėse reikia stebėti pasiūlos ir paklausos pusiausvyrą, ir remiantis stebėjimų rezultatais, reikia teikti ataskaitas apie padėtį Bendrijos lygiu, atsižvelgiant į regionų sistemų tarpusavio sujungimo pajėgumus. Šį stebėjimą reikia atlikti pakankamai iš anksto, kad būtų galima imtis reikiamų priemonių, kai tiekimo saugumui iškyla grėsmė. Būtinosis tinklo infrastruktūros, įskaitant sujungimo pajėgumų, statyba ir priežiūra turėtų prisidėti prie stabilaus dujų tiekimo užtikrinimo.
- (24) Valstybės narės turi užtikrinti, kad, atsižvelgiant į būtinuosius kokybės reikalavimus, biodujoms ir iš biomasės gaminamoms dujos ar kitų tipų dujoms būtų sudarytos nediskriminacinės galimybės patekti į dujų sistemą, su sąlyga, jei tai neprieštarauja atitinkamoms techninėms taisyklėms ir saugos standartams. Šiomis taisyklėmis ir standartais turi būti užtikrinama, kad, atsižvelgiant į technines ir saugos sąlygas, šias dujas būtų galima įleisti į gamtinių dujų sistemą ir ja transportuoti, juose reikia apibūdinti šių dujų chemines savybes.
- (25) Ilgalaikės sutartys ir toliau bus svarbi valstybių narių aprūpinimo dujomis sudėtinė dalis, reikia nustatyti dujų tiekimo įmonių teisę jas taikyti, su sąlyga, jei šios sutartys neprieštarauja šios direktyvos tikslams ir Sutarčiai, ir nepažeidžia konkurencijos taisyklių. Todėl į jas reikia atsižvelgti, planuojant dujų įmonių tiekimo ir transportavimo pajėgumus.
- (26) Siekiant užtikrinti Bendrijoje aukštus viešųjų paslaugų standartus, Komisijai reikia nuolat pranešti apie visas priemones, kurių imasi valstybės narės, siekdamos įgyvendinti šios direktyvos tikslus. Komisija turi periodiškai skelbti ataskaitą, analizuojančią nacionaliniu lygiu taikomas priemones, kuriomis siekiama viešųjų paslaugų tikslų įgyvendinimo, ir palyginančią jų veiksmingumą, siekdama pateikti rekomendacijų dėl priemonių, kurių reikia imtis nacionaliniu lygiu, norint pasiekti aukštus viešųjų paslaugų standartus.
- Valstybės narės turi užtikrinti, kad prie dujų sistemos prisijungusiems vartotojams būtų pranešta apie jų teises pagrįstomis kainomis gauti nustatytos kokybės gamtines dujas. Valstybės narės namų ūkiams ir mažoms ir vidutinėms įmonėms gali taikyti skirtingas galutinių vartotojų gynimo priemones.
- (27) Pagarba viešųjų paslaugų reikalavimams yra vienas iš pagrindinių šios direktyvos reikalavimų, todėl šioje direktyvoje svarbu pateikti bendrus minimalius standartus, kurių turi laikytis visos valstybės narės, ir kuriais atsižvelgiama į vartotojų gynimo, tiekimo saugumo, aplinkos apsaugos ir lygiavertės konkurencijos laipsnio visose valstybėse narėse tikslus. Svarbu, kad viešųjų paslaugų reikalavimus būtų galima aiškinti nacionaliniu pagrindu, atsižvelgiant į nacionalines aplinkybes ir laikantis Bendrijos įstatymų.
- (28) Tarp priemonių, kurias valstybės narės įgyvendina, siekdamos socialinės ir ekonominės sanglaudos tikslų, gali būti atitinkamų ekonominių paskatų taikymas, tam tikrais atvejais – panaudojant visas esamas nacionalines ir Bendrijos priemones. Tarp šių priemonių gali būti atsakomybės mechanizmai, garantuojantys būtinas investicijas.
- (29) Tiek, kiek priemonės, kurių imasi valstybės narės, vykdydamos pareigą teikti viešuosius interesus atitinkančias paslaugas, yra Sutarties 87 straipsnio 1 dalyje apibrėžta parama, pagal Sutarties 88 straipsnio 3 dalies nuostatas apie jas reikia pranešti Komisijai.

- (30) Kadangi valstybės narės pavieniui negali pakankamai pasiekti siūlomų veiksmų tikslo, t. y. sukurti visiškai vieningą dujų vidaus rinką, kurioje vyrauja konkurencija, todėl dėl veiksmų apimties ir poveikio ši tikslą galima geriau pasiekti Bendrijos lygiu, Bendrija gali patvirtinti priemones, vadovaudamasi Sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidarumo ir proporcingumo principu. Pagal minėtame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą, ši direktyva skirta tik minėtam tikslui įgyvendinti.
- (31) Atsižvelgiant į patirtį, sukauptą taikant 1991 m. gegužės 31 d. Tarybos direktyvą 91/296/EEB dėl gamtinių dujų tranzito dujotakių tinklais⁽¹⁾, reikia imtis priemonių, užtikrinančių vienodus ir nediskriminuojančius teisės naudotis perdavimo sistema režimus, įskaitant dujų srautus tarp valstybių narių. Siekiant užtikrinti vienodą teisės naudotis dujų tinklais traktavimą, taip pat tranzito atveju, tą direktyvą reikia panaikinti, nepažeidžiant pagal ją sudarytų sutarčių tęstinumo. Direktyvos 91/296/EEB panaikinimas neturi užkirsti kelio ateityje sudaryti ilgalaikes sutartis.
- (32) Atsižvelgiant į daromų Direktyvos 98/30/EB pakeitimų apimtį, siekiant aiškumo ir racionalumo, jos nuostatas reikia pakeisti.
- (33) Ši direktyva gerbia pagrindines teises ir laikosi principų, pripažintų visų pirma Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje.
- (34) Šiai direktyvai įgyvendinti būtinos priemonės turi būti priimtoms pagal 1999 m. birželio 28 d. Tarybos sprendimą 1999/468/EB, nustatantį Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką⁽²⁾,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

I SKYRIUS

TAIKYMO SRITIS IR APIBRĖŽIMAI

1 straipsnis

Taikymo sritis

1. Šia direktyva nustatomos gamtinių dujų perdavimo, paskirstymo, tiekimo ir laikymo bendros taisyklės. Joje nustatomos

⁽¹⁾ OL L 147, 1991 6 12, p. 37. Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais Komisijos direktyva 95/49/EB (OL L 233, 1995 9 30, p. 86).

⁽²⁾ OL L 184, 1999 7 17, p. 23.

taisyklės, reglamentuojančios gamtinių dujų sektoriaus organizavimą ir funkcionavimą, įėjimą į rinką, kriterijus ir tvarką, pagal kurią suteikiami leidimai perduoti, paskirstyti, tiekti ir laikyti gamtines dujas bei eksploatuoti sistemas.

2. Šia direktyva nustatytos taisyklės, taikomos gamtinėms dujoms, įskaitant suskystintas gamtines dujas (SGD), taip pat taikomos biodujoms ir iš biomasės gautoms dujoms ar kitų rūšių dujoms, jei tik šias dujas galima techniškai ir saugiai įleisti į gamtinių dujų sistemą ir ja transportuoti.

2 straipsnis

Apibrėžimai

Šioje direktyvoje:

- 1) „gamtinių dujų įmonė“ – tai bet kuris fizinis ar juridinis asmuo, atliekantis bent vieną iš šių funkcijų: gamtinių dujų, tarp jų SGD, gavyba, perdavimas, paskirstymas, tiekimasis, pirkimas ar laikymas, atsakingas už komercines, technines ir (arba) priežiūros užduotis, susijusias su šiomis funkcijomis, išskyrus galutinius vartotojus;
- 2) „gavybos proceso vamzdinių tinklas“ – tai bet kuris vamzdynas ar vamzdynų tinklas, eksploatuojamas ir (arba) pastatytas kaip naftos ar dujų gavybos objekto dalis arba naudojamas gamtinėms dujoms perduoti iš vieno ar kelių tokių objektų į perdirbimo gamyklą ar terminalą arba į galutinį pakrantės iškrovimo terminalą;
- 3) „perdavimas“ – tai gamtinių dujų transportavimas didelio slėgio vamzdynais, išskyrus gavybos proceso vamzdynus, siekiant pristatyti jas vartotojui, išskyrus tiekimą;
- 4) „perdavimo sistemos operatorius“ – tai fizinis ar juridinis asmuo, tam tikroje teritorijoje atliekantis perdavimo funkciją ir atsakingas už perdavimo sistemos eksploatavimą ir techninės priežiūros užtikrinimą, o prireikus – ir už jos plėtrą, bei, tam tikrais atvejais, už jos sujungimą su kitomis sistemomis, bei už tai, kad būtų užtikrintos sistemos ilgalaikės galimybės patenkinti pagrįstus dujų transportavimo poreikius;
- 5) „paskirstymas“ – tai gamtinių dujų transportavimas vietos ar regiono vamzdynais, siekiant pristatyti jas vartotojams, išskyrus tiekimą;
- 6) „paskirstymo sistemos operatorius“ – tai fizinis ar juridinis asmuo, tam tikroje teritorijoje atliekantis paskirstymo funkciją ir atsakingas už paskirstymo sistemos eksploatavimą ir techninės priežiūros užtikrinimą, o prireikus – ir už jos plėtrą, bei, tam tikrais atvejais, už jos sujungimą su kitomis sistemomis, bei už tai, kad būtų užtikrintos sistemos ilgalaikės galimybės patenkinti pagrįstus dujų paskirstymo poreikius;

- 7) „tiekimas“ – tai gamtinių dujų, tarp jų SGD, pardavimas vartotojams, įskaitant perpardavimą;
- 8) „tiekimo įmonė“ – tai bet kuris fizinis ar juridinis asmuo, atliekantis tiekimo funkciją;
- 9) „saugykla“ – tai įrenginiai gamtinėms dujoms laikyti, priklausantys ir (arba) eksploatuojami gamtinių dujų įmonės, įskaitant dujų laikymui skirtą SGD įrenginių dalį, tačiau išskyrus tą dalį, kuri naudojama gavybos operacijoms vykdyti, bei įrenginius, skirtus vien tik perdavimo sistemos operatoriams, atliekantiems savo funkcijas;
- 10) „laikymo sistemos operatorius“ – tai fizinis ar juridinis asmuo, atliekantis dujų laikymo funkciją ir atsakingas už saugyklos eksploatavimą;
- 11) „SGD įrenginiai“ – tai terminalas gamtinėms dujoms suskystinti arba SGD importuoti, iškrauti ir pakartotinai dujinti, įskaitant papildomas paslaugas ir laikinąsias saugyklas, būtinas pakartotino dujinimo procesui ir paskesniai pateikimui į perdavimo sistemą atlikti, tačiau išskyrus bet kurią SGD terminalų dalį, naudojamą dujų laikymui;
- 12) „SGD sistemos operatorius“ – tai fizinis ar juridinis asmuo, atliekantis gamtinių dujų suskystinimo funkciją, arba importuojantis, iškraunantis ir pakartotinai dujinantis SGD bei atsakingas už SGD įrenginių eksploatavimą;
- 13) „sistema“ – tai bet kurie perdavimo tinklai, paskirstymo tinklai, SGD įrenginiai ir (arba) saugyklos, priklausančios ir (arba) eksploatuojamos gamtinių dujų įmonės, tarp jų dujų laikymo vamzdyne ir kiti jų įrenginiai papildomoms paslaugoms teikti bei susijusių įmonių įrenginiai, kurie yra reikalingi, suteikiant teisę į perdavimą, paskirstymą ir SGD;
- 14) „papildomos paslaugos“ – tai visos paslaugos, būtinos teikiant teisę naudotis perdavimo ir (arba) paskirstymo tinklais ir (arba) SGD įrenginiais ir (arba) saugyklų bei jas eksploatuojant, įskaitant apkrovos balansavimo ir maišymo paslaugas, tačiau išskyrus įrenginius, skirtus vien tik perdavimo sistemos operatoriams, atliekantiems savo funkcijas;
- 15) „dujų laikymas vamzdyne“ – tai dujų laikymas, jas suspaudžiant dujų perdavimo ir paskirstymo sistemose, tačiau išskyrus įrenginius, skirtus vien tik perdavimo sistemos operatoriams, atliekantiems savo funkcijas;
- 16) „jungtinė sistema“ – tai kelios viena su kita sujungtos sistemos;
- 17) „jungiantysis vamzdynas“ – tai valstybių narių sieną kertanti ar tarp valstybių narių nutiesta perdavimo linija, kurios vienintelė paskirtis – sujungti tų valstybių narių nacionalines perdavimo sistemas;
- 18) „tiesioginis vamzdynas“ – tai gamtinių dujų vamzdynas, papildantis jungtinę sistemą;
- 19) „integruota gamtinių dujų įmonė“ – tai vertikalios ar horizontalios integracijos įmonė;
- 20) „vertikalios integracijos įmonė“ – tai gamtinių dujų įmonė ar tokių įmonių grupė, kurių tarpusavio santykiai atitinka 1989 m. gruodžio 21 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 4064/89 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės ⁽¹⁾ 3 straipsnio 3 dalyje pateiktą apibrėžimą, kai ta įmonė (grupė) atlieka bent vieną iš perdavimo, paskirstymo, SGD ar laikymo funkcijų, ir bent vieną iš gamtinių dujų gavybos ar tiekimo funkcijų;
- 21) „horizontalios integracijos įmonė“ – tai įmonė, atliekanti bent vieną iš šių funkcijų: gamtinių dujų gavybos, perdavimo, paskirstymo, tiekimo ar laikymo, ir užsiimanti kuria nors kita, su dujomis nesusijusia, veikla;
- 22) „susijusios įmonės“ – tai susijusios įmonės, kaip apibrėžta 1983 m. birželio 13 d. Septintosios Tarybos direktyvos 83/349/EEB, pagrįstos Sutarties 44 straipsnio 2 dalies g punktu ^(*), dėl konsoliduotos finansinės atskaitomybės ⁽²⁾ 41 straipsnyje, ir (arba) asocijuotos įmonės, kaip apibrėžta minėtos direktyvos 33 straipsnio 1 dalyje, ir (arba) įmonės, priklausančios tiems patiems akcininkams;
- 23) „sistemos naudotojai“ – tai bet kurie fiziniai ar juridiniai asmenys, tiekiantys gamtines dujas sistemai arba kuriems jos tiekiamos iš sistemos;
- 24) „vartotojai“ – tai gamtinių dujų didmeniniai ar galutiniai vartotojai ir gamtinių dujų įmonės, perkančios gamtines dujas;
- 25) „buitiniai vartotojai“ – tai gamtinių dujų vartotojai, perkantys gamtines dujas savo buitiniam vartojimui;
- 26) „nebuitiniai vartotojai“ – tai gamtinių dujų vartotojai, perkantys gamtines dujas ne savo buitiniam vartojimui;
- 27) „galutiniai vartotojai“ – tai vartotojai, perkantys gamtines dujas savo reikmėms;
- 28) „laisvieji vartotojai“ – tai vartotojai, kurie gali pirkti dujas iš jų pasirinkto tiekėjo, kaip apibrėžta šios direktyvos 23 straipsnyje;

(*) Direktyvos 83/349/EEB pavadinimas buvo pakeistas, atsižvelgiant į Europos bendrijos steigimo sutarties straipsnių numerių pakeitimus pagal Amsterdamo sutarties 12 straipsnį; ankstesnė nuoroda buvo į 54 straipsnio 3 dalies g punktą.

⁽¹⁾ OL L 395, 1989 12 30, p. 1. Reglamentas su paskutiniais pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB) Nr. 1310/97 (OL L 180, 1997 7 9, p. 1).

⁽²⁾ OL L 193, 1983 7 18, p. 1. Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/65/EB (OL L 283, 2001 10 27, p. 28).

- 29) „didmeniniai vartotojai“ – tai bet kurie fiziniai ar juridiniai asmenys, išskyrus perdavimo sistemų operatorius ir paskirstymo sistemų operatorius, perkantys gamtines dujas ir ketinantys jas perparduoti sistemos, kurioje yra įsteigtos jų įmonės, viduje ar išorėje;
- 30) „ilgalaikis planavimas“ – tai gamtinių dujų įmonių ilgalaikio tiekimo ir transportavimo pajėgumų planavimas, siekiant patenkinti sistemos gamtinių dujų poreikius, diversifikuoti šaltinius ir garantuoti tiekimą vartotojams;
- 31) „naujai besiformuojanti rinka“ – tai valstybė narė, kurioje komercinis dujų tiekimas pagal pirmąją ilgalaikę gamtinių dujų tiekimo sutartį prasidėjo ne anksčiau kaip prieš 10 metų;
- 32) „sauga“ – tai gamtinių dujų tiekimo saugumas ir techninė sauga;
- 33) „nauja infrastruktūra“ – tai infrastruktūra, kuri nėra baigta iki šios direktyvos įsigaliojimo.

II SKYRIUS

SEKTORIAUS ORGANIZAVIMO BENDROS TAISYKLĖS

3 straipsnis

Viešuosius interesus atitinkančios paslaugos ir vartotojų apsauga

1. Valstybės narės, remdamosi savo institucine struktūra ir deramai atsižvelgdamos į subsidiarumo principą, užtikrina, kad, nepažeidžiant 2 dalies nuostatų, gamtinių dujų įmonės būtų valdomos, atsižvelgiant į šios direktyvos principus bei siekiant sukurti konkurencingą, saugią ir subalansuotą, atsižvelgiant į aplinkos apsaugą, gamtinių dujų rinką, bei nediskriminuoja šių įmonių, atsižvelgiant į jų teises ir įsipareigojimus.

2. Visapusiškai atsižvelgdamos į atitinkamas Sutarties nuostatas, o visų pirma į jos 86 straipsnį, valstybės narės, vadovaudamosi bendrais ekonominiais interesais, gamtinių dujų įmones gali įpareigoti teikti viešąsias paslaugas, susijusias su saugumu, įskaitant saugų tiekimą, jo reguliarumą, kokybę ir kainą, bei su aplinkos apsauga, įskaitant efektyvų energijos vartojimą ir klimato apsaugą. Šie įpareigojimai turi būti aiškiai apibrėžti, skaidrūs, nediskriminaciniai, juos turi būti galima patikrinti, jie turi garantuoti ES dujų įmonėms vienodas teises nacionalinių vartotojų atžvilgiu. Siekdamos užtikrinti šioje dalyje nustatytą tiekimo saugumą ir efektyvų energijos vartojimą (paklausos valdymą) bei įgyvendinti aplinkos apsaugos tikslus, valstybės narės gali taikyti ilgalaikį planavimą, atsižvelgdamos į galimybę, kad trečiosios šalys gali norėti naudotis sistema.

3. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, siekdamos apsaugoti galutinius vartotojus bei užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos laipsnį, ypač siekdamos, kad būtų taikomos adekvačios pažeidžiamų vartotojų apsaugos priemonės, įskaitant atitinkamas priemones, padedančias jiems apsisaugoti nuo atjungimo. Atsižvelgdamos į tai, jos gali imtis atitinkamų priemonių, gindamos atokiuose regionuose esančius vartotojus, prisijungusius prie dujų sistemų. Valstybės narės gali paskirti tiekėją, blogiausiu atveju aprūpinantį dujomis prie tinklo prisijungusius vartotojus. Jos užtikrina aukštą vartotojų apsaugos laipsnį, ypač atsižvelgiant į bendrųjų sutarties nuostatų ir sąlygų, bendros informacijos teikimo ir ginčų sprendimo mechanizmų skaidrumą. Valstybės narės užtikrina, kad laisvieji vartotojai galėtų veiksmingai pasirinkti kitą tiekėją. Tarp priemonių, taikomų bent buitiniams vartotojams, turi būti nustatytosios A priėdė.

4. Valstybės narės įgyvendina atitinkamas priemones, kuriomis siekiama įgyvendinti socialinės ir ekonominės sanglaudos tikslus, užtikrinti aplinkos apsaugą, tam tikrais atvejais įskaitant kovos su klimato pasikeitimu priemones, ir saugų tiekimą. Viena iš šių priemonių gali būti atitinkamų ekonominių paskatų taikymas, tam tikrais atvejais panaudojant visas esamas nacionalines ir Bendrijos priemones būtinosios tinklo infrastruktūros, įskaitant tarpusavio sujungimo pajėgumus, priežiūrai ir statybai.

5. Valstybės narės gali nuspręsti netaikyti 4 straipsnio nuostatų paskirstymui, jeigu šių nuostatų taikymas teisiškai ar faktiškai trukdytų gamtinių dujų įmonėms vykdyti nustatytus įpareigojimus, kylančius iš bendrų ekonominių interesų, ir jeigu prekybos plėtojimui tai nedarytų įtakos, priešingos Bendrijos interesams. Bendrijos interesai, *inter alia*, apima konkuravimą dėl laisvųjų vartotojų pagal šios direktyvos ir Sutarties 86 straipsnio nuostatas.

6. Įgyvendinusios šią direktyvą, valstybės narės praneša Komisijai apie visas priemones, priimtas siekiant teikti viešąsias paslaugas, įskaitant vartotojų ir aplinkos apsaugos priemones, bei apie galimą jų poveikį nacionalinei ir tarptautinei konkurencijai, nepriklausomai nuo to, ar įgyvendinant šias priemones reikia nukrypti nuo šios direktyvos nuostatų. Vėliau jos kas dveji metai praneša Komisijai apie visus šių priemonių pakeitimus, nepriklausomai nuo to, ar dėl jų reikia nukrypti nuo šios direktyvos nuostatų.

4 straipsnis

Leidimų išdavimo tvarka

1. Kai gamtinių dujų įrengimams statyti ar eksploatuoti reikalingas leidimas (pvz., licencija, leidimas, koncesija, sutikimas ar patvirtinimas), valstybė narė ar bet kuri jos paskirta kompetentinga valdžios institucija, laikydama 2–4 dalių nuostatų, išduoda leidimus šiems įrengimams, vamyzdams ir su jais susijusiai

įrangai statyti ir (arba) eksploatuoti savo teritorijoje. Valstybės narės ar bet kuri jų paskirta kompetentinga valdžios institucija gali panašia tvarka išduoti leidimą ir gamtinėms dujoms tiekti ir leidimą didmeniniams vartotojams.

2. Kai valstybės narės yra nustačiusios leidimų išdavimo tvarką, jos nustato objektyvius ir nediskriminacinius kriterijus, kuriuos turi įvykdyti įmonė, prašanti išduoti jai leidimą gamtinių dujų įrengimams statyti ir (arba) eksploatuoti arba prašanti išduoti leidimą gamtinėms dujoms tiekti. Leidimų išdavimo nediskriminaciniai kriterijai ir tvarka skelbiami viešai.

3. Valstybės narės užtikrina, kad atsisakymo išduoti leidimą priežastys būtų objektyvios ir nediskriminacinės, ir kad apie jas būtų pranešta pareiškėjui. Atsisakymo priežastys pranešamos Komisijai. Valstybės narės nustato tvarką, kuria pareiškėjas gali paduoti apeliaciją dėl atsisakymo išduoti leidimą.

4. Plėtodamos naujai aprūpinamas vietas ir efektyvų eksploatavimą apskritai, bei nepažeisdamos 24 straipsnio nuostatų, valstybės narės gali atsisakyti išduoti papildomą leidimą paskirstymo vamzdynams statyti ir eksploatuoti bet kuriame konkrečiame regione, kai tame regione šios vamzdynų sistemos jau yra pastatytos arba yra gautas pasiūlymas jas pastatyti, ir kai esamas ar siūlomas pajėgumas nėra išnaudotas.

5 straipsnis

Tiekimo saugumo priežiūra

Valstybės narės užtikrina tiekimo saugumo klausimų priežiūrą. Kai valstybės narės mano, kad tai reikalinga, šią funkciją jos gali perduoti 25 straipsnio 1 dalyje nurodytoms reguliavimo institucijoms. Atliekant šią priežiūrą, stebima pasiūlos ir paklausos pusiausvyra nacionalinėje rinkoje, planuojama ateities paklausa ir galimus tiekimus, numatomi papildomi pajėgumai (planuojami arba statomi), tinklų techninės priežiūros kokybė ir laipsnis, bei priemonės, skirtos patenkinti paklausą, kai ji yra didžiausia, ir spręsti trūkumo problemas, išskylančias dėl vieno ar kelių tiekėjų kaltės. Ne vėliau kaip iki kiekvienų metų liepos 31 d. kompetentingosios valdžios institucijos paskelbia ataskaitą, kurioje pateikia šių klausimų stebėjimo rezultatus, bei priemones, kurių buvo imtasi arba planuojama imtis, siekiant spręsti iškilusias problemas; šią ataskaitą jos perduoda Komisijai.

6 straipsnis

Techninės taisyklės

Valstybės narės užtikrina, kad būtų apibrėžti techniniai saugos kriterijai ir būtų parengtos ir viešai paskelbtos techninės taisyklės, nustatančios būtiniausias techninės konstrukcijos ir eksploatavimo reikalavimus, taikomus SGD įrenginius, saugyklas, kitas perdavimo ir paskirstymo sistemas bei tiesioginius vamzdynus įjungiant į sistemą. Šios techninės taisyklės užtikrina sistemų suderinamumą, yra objektyvios bei nediskriminacinės. Jos

pateikiamos Komisijai, laikantis 1998 m. birželio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 98/34/EB 8 straipsnio, nustatančio informacijos apie standartus ir techninius reglamentus bei apie informacinės visuomenės paslaugas reglamentuojančias taisykles pateikimo tvarką ⁽¹⁾.

III SKYRIUS

PERDAVIMAS, LAIKYMAS IR SGD

7 straipsnis

Sistemos operatorių paskyrimo tvarka

Laikotarpiui, kurį valstybės narės nustato atsižvelgdamos į veiksmingumą ir ekonominę pusiausvyrą, valstybės narės paskiria vieną ar kelis sistemos operatorius, arba reikalauja, kad tai padarytų gamtinių dujų įmonės, kurioms priklauso perdavimo, laikymo ar SGD įrenginiai. Valstybės narės imasi būtinųjų priemonių, užtikrinančių kad perdavimo, laikymo ir SGD sistemų operatoriai laikytųsi 8–10 straipsnių nuostatų.

8 straipsnis

Sistemos operatorių uždaviniai

1. Kiekvienas perdavimo, laikymo ir (arba) SGD sistemos operatorius:

- ekonomikos sąlygomis eksploatuoja, prižiūri ir plėtoja saugius, patikimus ir efektyvius perdavimo, laikymo ir (arba) SGD įrenginius, deramai atsižvelgdamas į aplinkos apsaugą;
- nediskriminuoja sistemos naudotojų ar tam tikrų sistemos vartotojų kategorijų, ypač savo susijusių įmonių naudai;
- bet kuriam kitam perdavimo sistemos operatoriui, laikymo sistemos operatoriui, SGD sistemos operatoriui ir (arba) paskirstymo sistemos operatoriui pateikia pakankamai informacijos, kuri garantuotų, kad gamtinių dujų transportavimą ir laikymą būtų galima atlikti, laikantis saugaus ir efektyvaus jungtinės sistemos eksploatavimo reikalavimų;
- teikia sistemos naudotojams informaciją, kuri jiems reikalinga, norint veiksmingai naudotis sistema.

2. Perdavimo sistemos operatorių priimtos taisyklės, kuriomis siekiama subalansuoti dujų perdavimo sistemą, turi būti objektyvios, skaidrios ir nediskriminuojančios; ši nuostata taip pat taikoma taisyklėms, reglamentuojančioms tvarką, pagal kurią

⁽¹⁾ OL L 204, 1998 7 21, p. 37. Direktyva su pakeitimais, padarytais Direktyva 98/48/EB (OL L 217, 1998 8 5, p. 18).

imamas mokestis iš jų tinklų sistemos naudotojų už energijos disbalansą. Nuostatos ir sąlygos, kuriomis perdavimo sistemos operatoriai teikia šias paslaugas, įskaitant taisykles ir tarifus, nustatomos nediskriminuojančiu išlaidas atspindinčiu būdu, taikant 25 straipsnio 2 dalies reikalavimus atitinkančią metodiką; šios sąlygos skelbiamos viešai.

3. Valstybės narės gali reikalauti, kad perdavimo sistemos operatoriai laikytųsi perdavimo sistemos, įskaitant sujungimo pajėgumus, priežiūros ir plėtros minimaliųjų reikalavimų.

4. Energiją, kurią perdavimo sistemos operatoriai suvartoja atlikdami savo funkcijas, jie įsigyja laikydamiesi skaidrios, nediskriminuojančios, rinkos pagrindu veikiančios tvarkos.

9 straipsnis

Perdavimo sistemos operatorių atskyrimas

1. Kai perdavimo sistemos operatorius yra vertikalčiai integruotos įmonės dalis, jis turi bent savo teisine forma, organizacine struktūra ir sprendimų priėmimo tvarka būti nepriklausomas nuo kitų veiklos rūšių, nesusijusių su perdavimu. Šiomis taisyklėmis neturi būti nustatoma pareiga perdavimo sistemos turto nuosavybę atskirti nuo vertikalčiai integruotosios įmonės.

2. Siekiant užtikrinti 1 dalyje nurodytą perdavimo sistemos operatoriaus savarankiškumą, taikomi šie minimalūs kriterijai:

- a) asmenys, atsakingi už perdavimo sistemos operatoriaus valdymą, negali dalyvauti integruotos gamtinių dujų įmonės, tiesiogiai ar netiesiogiai atsakingos už gamtinių dujų gavybos, paskirstymo ir tiekimo kasdieninį organizavimą, valdymo struktūrose;
- b) reikia imtis tinkamų priemonių, užtikrinančių, kad į atsakingų už perdavimo sistemos operatoriaus valdymą asmenų profesinius interesus būtų atsižvelgiama taip, kad jie galėtų veikti savarankiškai;
- c) perdavimo sistemos operatoriui turi būti suteikta veiksminga teisė savarankiškai nuo integruotos dujų įmonės priimti sprendimus, susijusius su turtu, kuris reikalingas tinklui eksploatuoti, prižiūrėti ar plėtoti. Įgyvendinant šią nuostatą, neturi būti atsisakoma taikyti tinkamus koordinavimo mechanizmus, saugančius su antrine bendrove susijusias bendrovės – steigėjos ekonomines ir valdymo reguliavimo teises gauti turto grąžą, kurias netiesiogiai reglamentuoja 25 straipsnio 2 dalies nuostatos. Ypač reikia užtikrinti, kad įmonė – steigėja turėtų galimybę patvirtinti perdavimo sistemos operatoriaus metinį

finansinį planą ar bet kurią lygiavertį dokumentą bei nustatyti jos antrinės įmonės įsiskolinimų didžiausias ribas. Ši nuostata nesuteikia įmonei – steigėjai teisės duoti nurodymus dėl kasdieninės veiklos ar dėl atskirų sprendimų, susijusių su perdavimo linijų statyba ar atnaujinimu, jei tie sprendimai neviršija patvirtinto finansinio plano ar bet kurio lygiavertio dokumento sąlygų;

- d) perdavimo sistemos operatorius patvirtina atitikties programą, nustatančią priemones, kuriomis siekiama užkirsti kelią diskriminuojančiam elgesiui, bei užtikrinančią tinkamą jų laikymosi priežiūrą. Programoje reikia nustatyti konkrečias darbuotojų pareigas, kad šis tikslas būtų pasiektas. Už priežiūrą atsakingas asmuo ar institucija 25 straipsnio 1 dalyje nurodytai reguliavimo institucijai pateikia metinę ataskaitą apie pritaikytas priemones; ši ataskaita skelbiama viešai.

10 straipsnis

Perdavimo sistemos operatorių konfidencialumas

1. Nepažeidžiant 16 straipsnio nuostatų ar bet kurios kitos teisinės pareigos pateikti informaciją, kiekvienas perdavimo, laikymo ir (arba) SGD sistemos operatorius užtikrina verslo veiklos metu gautos komerciniu atžvilgiu jautrios informacijos konfidencialumą bei siekia, kad informacija apie jo veiklą, kuri gali suteikti komercinį pranašumą, nebūtų atskleista diskriminuojančiu būdu.

2. Susijusioms įmonėms parduodant ar įsigyjant gamtinių dujų, perdavimo sistemos operatoriai nepiktinaudžiauja komerciniu požiūriu jautria informacija, kurią gauna iš trečiųjų šalių, suteikdami teisę naudotis sistema arba derėdamiesi dėl šios teisės.

IV SKYRIUS

PASKIRSTYMAS IR TIEKIMAS

11 straipsnis

Paskirstymo sistemos operatorių paskyrimas

Laikotarpiui, kurį valstybės narės nustato atsižvelgdamos į veiksmingumą ir ekonominę pusiausvyrą, valstybės narės paskiria vieną ar kelis paskirstymo sistemos operatorius, arba reikalauja, kad tai padarytų įmonės, kurioms priklauso paskirstymo sistemos arba kurios yra atsakingos už šias sistemas. Valstybės narės užtikrina kad šie operatoriai laikytųsi 12–14 straipsnių nuostatų.

12 straipsnis

Paskirstymo sistemos operatorių uždaviniai

1. Kiekvienas paskirstymo sistemos operatorius ekonomikos sąlygomis eksploatuoja, prižiūri ir plėtoja saugią, patikimą ir efektyvią sistemą, deramai atsižvelgdamas į aplinkos apsaugą.

2. Bet kuriuo atveju paskirstymo sistemos operatorius nediskriminuoja sistemos naudotojų ar tam tikrų sistemos naudotojų kategorijų, ypač savo susijusių įmonių naudai.

3. Kiekvienas paskirstymo sistemos operatorius bet kuriam kitam paskirstymo sistemos operatoriui, ir (arba) bet kuriam perdavimo, ir (arba) SGD sistemos operatoriui, ir (arba) laikymo sistemos operatoriui pateikia pakankamai informacijos, kuri garantuotų, kad gamtinių dujų transportavimą ir laikymą būtų galima atlikti laikantis saugaus ir efektyvaus jungtinės sistemos eksploatavimo reikalavimų.

4. Kiekvienas paskirstymo sistemos operatorius teikia sistemos naudotojams informaciją, kuri jiems reikalinga, norint veiksmingai naudotis sistema.

5. Jei paskirstymo sistemos operatoriai yra atsakingi už dujų paskirstymo sistemos balansavimą, šiuo tikslu jų priimtos taisyklės turi būti objektyvios, skaidrios ir nediskriminuojančios; ši nuostata taip pat taikoma taisyklėms, reglamentuojančioms tvarką, pagal kurią imamas mokestis iš jų sistemos naudotojų už energijos disbalansą. Nuostatos ir sąlygos, kuriomis sistemos operatoriai teikia šias paslaugas, įskaitant taisyklės ir tarifus, nustatomos nediskriminuojančiu išlaidas atspindinčiu būdu, taikant 25 straipsnio 2 dalies reikalavimus atitinkančią metodiką; šios sąlygos skelbiamos viešai.

13 straipsnis

Paskirstymo sistemos operatorių atskyrimas

1. Kai paskirstymo sistemos operatorius yra vertikalčiai integruotos įmonės dalis, jis turi bent savo teisine forma, organizacine struktūra ir sprendimų priėmimo tvarka būti nepriklausomas nuo kitų veiklos rūšių, nesusijusių su paskirstymu. Šiomis taisyklėmis neturi būti nustatoma pareiga paskirstymo sistemos turto nuosavybę atskirti nuo vertikalčiai integruotosios įmonės.

2. Kai paskirstymo sistemos operatorius yra vertikalčiai integruotos įmonės dalis, be 1 dalyje nustatytų reikalavimų, savo organizacine struktūra ir sprendimų priėmimo būdu jis turi būti nepriklausomas nuo kitų veiklos rūšių, nesusijusių su paskirstymu. Siekiant tai užtikrinti, taikomi šie minimalūs kriterijai:

- a) asmenys, atsakingi už paskirstymo sistemos operatoriaus valdymą, negali dalyvauti integruotos dujų įmonės, tiesiogiai ar netiesiogiai atsakingos už gamtinių dujų gavybos, paskirstymo ir tiekimo kasdieninį organizavimą, valdymo struktūrose;
- b) reikia imtis tinkamų priemonių, užtikrinančių, kad į atsakingų už paskirstymo sistemos operatoriaus valdymą asmenų profesinius interesus būtų atsižvelgiama taip, kad jie galėtų veikti savarankiškai;
- c) paskirstymo sistemos operatoriui turi būti suteikta veiksminga teisė savarankiškai nuo integruotos dujų įmonės priimti sprendimus, susijusius su turtu, kuris reikalingas tinklui eksploatuoti, prižiūrėti ar plėtoti. Įgyvendinant šią nuostatą, neturi būti atsisakoma taikyti tinkamus koordinavimo mechanizmus, saugančius su antrine bendrove susijusias bendrovės – steigėjos ekonomines ir valdymo reguliavimo teises gauti turto grąžą, kurias netiesiogiai reglamentuoja 25 straipsnio 2 dalies nuostatos. Ypač reikia užtikrinti, kad įmonė – steigėja turėtų galimybę patvirtinti paskirstymo sistemos operatoriaus metinį finansinį planą ar bet kurią lygiavertį dokumentą bei nustatyti jos antrinės įmonės išskolinimų didžiausias ribas. Ši nuostata nesuteikia įmonei – steigėjai teisės duoti nurodymus dėl kasdieninės veiklos ar dėl atskirų sprendimų, susijusių su paskirstymo vamzdinių statyba ar atnaujinimu, jei tie sprendimai neviršija patvirtinto finansinio plano ar bet kurio lygiavertio dokumento sąlygų;
- d) paskirstymo sistemos operatorius priima atitiktą programą, nustatančią priemones, kuriomis siekiama užkirsti kelią diskriminuojančiam elgesiui, bei užtikrinančią tinkamą jų laikymosi priežiūrą. Programoje reikia nustatyti konkrečias darbuotojų pareigas, kad šis tikslas būtų pasiektas. Už priežiūrą atsakingas asmuo ar institucija 25 straipsnio 1 dalyje nurodytai reguliavimo institucijai pateikia metinę ataskaitą apie pritaikytas priemones; ši ataskaita skelbiama viešai.

Valstybės narės gali priimti sprendimą netaikyti 1 ir 2 dalių nuostatų integruotosioms gamtinių dujų įmonėms, aptarnaujančioms mažiau kaip 100 000 prijungtų vartotojų.

14 straipsnis

Paskirstymo sistemos operatorių konfidencialumas

1. Nepažeidžiant 16 straipsnio nuostatų ar bet kurios kitos teisinės pareigos pateikti informaciją, kiekvienas paskirstymo sistemos operatorius užtikrina verslo veiklos metu gautos komerciniu atžvilgiu jautrios informacijos konfidencialumą bei siekia, kad informacija apie jo veiklą, kuri gali suteikti komercinį pranašumą, nebūtų atskleista diskriminuojančiu būdu.

2. Susijusioms įmonėms perduodant ar įsigyjant gamtinių dujų, paskirstymo sistemos operatoriai nepiktnaudžiauja komerciniu požiūriu jautria informacija, kurią gauna iš trečiųjų šalių, suteikdami teisę naudotis sistema arba derėdamiesi dėl šios teisės.

15 straipsnis

Jungtinis operatorius

9 straipsnio 1 dalyje ir 13 straipsnio 1 dalyje nustatytos taisyklės nedraudžia jungtinės perdavimo, SGD, laikymo ir paskirstymo sistemos operatorių veiklos, jei šie operatoriai savo teisine forma, organizacine struktūra ir sprendimų priėmimo tvarka yra nepriklausomi nuo kitų veiklos rūšių, nesusijusių su perdavimo, SGD, laikymo ir paskirstymo sistemų veikla, ir atitinka a–d punktuose pateiktus reikalavimus. Šiomis taisyklėmis neturi būti nustatoma pareiga jungtinės sistemos turto nuosavybę atskirti nuo vertikaliai integruotosios įmonės:

- a) asmenys, atsakingi už jungtinės sistemos operatoriaus valdymą, negali dalyvauti integruotos dujų įmonės, tiesiogiai ar netiesiogiai atsakingos už gamtinių dujų gavybos ir tiekimo kasdieninį organizavimą, valdymo struktūrose;
- b) reikia imtis tinkamų priemonių, užtikrinančių, kad į atsakingų už jungtinės sistemos operatoriaus valdymą asmenų profesinius interesus būtų atsižvelgiama taip, kad jie galėtų veikti savarankiškai;
- c) jungtinės sistemos operatoriumi turi būti suteikta veiksminga teisė savarankiškai nuo integruotos dujų įmonės priimti sprendimus, susijusius su turtu, kuris reikalingas tinklui eksploatuoti, prižiūrėti ar plėtoti. Įgyvendinant šią nuostatą, neturi būti atsisakoma taikyti tinkamus koordinavimo mechanizmus, saugančius su antrine bendrove susijusias bendrovės – steigėjos ekonomines ir valdymo reguliavimo teises gauti turto grąžą, kurias netiesiogiai reglamentuoja 25 straipsnio 2 dalies nuostatos. Ypač reikia užtikrinti, kad įmonė – steigėja turėtų galimybę patvirtinti jungtinės sistemos operatoriaus metinį finansinį planą ar bet kurį lygiavertį dokumentą bei nustatyti jos antrinės įmonės išsiskolinimų didžiausias ribas. Ši nuostata nesuteikia įmonei – steigėjai teisės duoti nurodymus dėl kasdieninės veiklos ar dėl atskirų sprendimų, susijusių su perdavimo ir paskirstymo vamzdinių statyba ar atnaujinimu, jei tie sprendimai neviršija patvirtinto finansinio plano ar bet kurio lygiavertio dokumento sąlygų;
- d) jungtinės sistemos operatorius priima atitikties programą, nustatančią priemones, kuriomis siekiama užkirsti kelią diskriminuojančiam elgesiui, bei užtikrinančią tinkamą jų laikymosi priežiūrą. Programoje reikia nustatyti konkrečias darbuotojų

pareigas, kad šis tikslas būtų pasiektas. Už atitikties programos priežiūrą atsakingas asmuo ar institucija 25 straipsnio 1 dalyje nurodytai reguliavimo institucijai pateikia metinę ataskaitą apie pritaikytas priemones; ši ataskaita skelbiama viešai.

V SKYRIUS

APSKAITOS ATSKYRIMAS IR SKAIDRUMAS

16 straipsnis

Teisė susipažinti su apskaita

1. Valstybės narės ar bet kuri jų paskirta kompetentingoji valdžios institucija, įskaitant 25 straipsnio 1 dalyje nurodytas reguliavimo institucijas ir 20 straipsnio 3 dalyje nurodytas ginčų sprendimo institucijas, kiek tai yra būtina jų funkcijoms įgyvendinti, turi teisę 17 straipsnyje nustatyta tvarka susipažinti su gamtinių dujų įmonių apskaita.

2. Valstybės narės ir bet kuri paskirta kompetentingoji valdžios institucija, įskaitant 25 straipsnio 1 dalyje nurodytas reguliavimo institucijas ir ginčų sprendimo institucijas, užtikrina komerciniu atžvilgiu jautrios informacijos konfidencialumą. Valstybės narės gali priimti nuostatą, leidžiančią atskleisti šią informaciją, kai tai būtina, kad kompetentingosios institucijos galėtų atlikti savo funkcijas.

17 straipsnis

Apskaitos atskyrimas

1. Valstybės narės imasi būtinų žingsnių, užtikrinančių, kad gamtinių dujų įmonių apskaita būtų tvarkoma 2–5 dalyse nustatyta tvarka. Kai įmonėms taikomos 28 straipsnio 2 ir 4 dalių nuostatos, leidžiančios nukrypti nuo šio reikalavimo, šio straipsnio nuostatų jos turi laikytis bent tvarkydamos savo vidinę apskaitą.

2. Nepriklausomai nuo jų nuosavybės sistemos ar teisinės formos, gamtinių dujų įmonės savo metinę atskaitomybę parengia, pateikia ją auditui ir viešai paskelbia vadovaudamosi nacionalinės teisės normomis dėl ribotos atsakomybės bendrovių metinės finansinės atskaitomybės, priimtose pagal 1978 m. liepos 25 d. Ketvirtąją Tarybos direktyvą 78/660/EEB, pagrįstą Sutarties 44 straipsnio 2 dalies g punktu (*), dėl tam tikrų rūšių bendrovių metinės finansinės atskaitomybės (1). Įmonės, kurios teisinėmis nuostatomis nėra įpareigtos viešai skelbti savo metinės finansinės atskaitomybės, jos nuorašus laiko savo pagrindinėje buveinėje, kur su jais gali susipažinti visuomenė.

(*) Direktyvos 78/660/EEB pavadinimas buvo pakeistas, atsižvelgiant į Europos bendrijos steigimo sutarties straipsnių numeravimo pakeitimus pagal Amsterdamo sutarties 12 straipsnį; pirminė nuoroda buvo į 54 straipsnio 3 dalies g punktą.

(1) OL L 222, 1978 8 14, p. 11. Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/65/EB (OL L 283, 2001 10 27, p. 28).

3. Tvarkydamos vidaus apskaitą, gamtinių dujų įmonės atskirai tvarko perdavimo, paskirstymo, SGD ir dujų laikymo veiklos apskaitą, kaip turėtų šią apskaitą tvarkyti, jei išvardytosiomis veiklos rūšimis verstųsi atskiros įmonės; taip siekiama išvengti diskriminavimo, kryžminio subsidijavimo ir konkurencijos iškreipimų. Taip pat jos tvarko kitų dujų veiklos rūšių, nesusijusių su perdavimu, paskirstymu, SGD ir dujų laikymu, apskaitą, kuri gali būti konsoliduotoji. Iki 2007 m. liepos 1 d. jos atskirai tvarko tiekimo laisviesiems vartotojams veiklos ir tiekimo reguliuojamiems vartotojams veiklos apskaitą. Apskaitoje nurodomos pajamos, gautos naudojantis perdavimo (paskirstymo) tinklų nuosavybės teisėmis. Tam tikrais atvejais jos tvarko kitų, su dujomis nesusijusių, savo veiklos rūšių konsoliduotą apskaitą. Tvarkant vidaus apskaitą, sudaromas kiekvienos veiklos rūšies balansas bei pelno ir nuostolių ataskaita.

4. 2 dalyje nurodyto audito metu ypač siekiama nustatyti, ar laikomasi 3 dalyje nustatyto įpareigojimo vengti diskriminavimo ir kryžminių subsidijų.

5. Tvarkydamos vidaus apskaitą, įmonės nustato turto ir išipareigojimų, išlaidų ir pajamų paskirstymo bei amortizacijos taisykles, nepažeidžiančias galiojančių nacionalinių apskaitos taisyklių, ir jų laikosi, tvarkydamos 3 dalyje minėtas atskiras apskaitas. Šios vidaus taisyklės gali būti keičiamos tik ypatingais atvejais. Apie šiuos pakeitimus reikia pranešti, jie turi būti tinkamai pagrįsti.

6. Metinėje atskaitomybėje turi būti pateikta informacija apie tam tikros apimties sandorius, sudarytus su susijusiomis įmonėmis.

VI SKYRIUS

TEISĖS NAUDOTIS SISTEMA ORGANIZAVIMAS

18 straipsnis

Trečiosios šalies teisė naudotis sistema

1. Valstybės narės užtikrina, kad būtų nustatyta paskelbtais tarifais pagrįsta sistema, suteikianti trečiosioms šalims teisę naudotis perdavimo ir paskirstymo sistema ir SGD įrenginiais, taikoma visiems laisviesiems vartotojams, įskaitant tiekimo įmones, ir kad ši sistema būtų taikoma objektyviai, nediskriminuojant sistemos naudotojų. Valstybės narės užtikrina, kad šiuos tarifus arba jų nustatymo metodiką iki jų įsigaliojimo patvirtintų 25 straipsnio

1 dalyje minėta reguliavimo institucija, ir kad šie tarifai (jei patvirtinamos vien tik metodikos – šios metodikos) būtų viešai paskelbti iki jų įsigaliojimo.

2. Jei tai būtina jų funkcijų, įskaitant susijusių su tarpvalstybinio perdavimu, įgyvendinimui, perdavimo sistemos operatoriai turi teisę naudotis kitų perdavimo sistemos operatorių tinklu.

3. Šios direktyvos nuostatos nedraudžia sudaryti ilgalaikių sutarčių, jei jos neprieštarauja Bendrijos konkurencijos taisyklėms.

19 straipsnis

Teisė naudotis saugykla

1. Organizuodamos teisę naudotis saugykla ir dujų laikymo vamzdynuose paslauga, kai tai yra techniškai ir (arba) ekonomiškai būtina, norint veiksmingai užtikrinti teisę naudotis vartotojų aprūpinimo sistema, bei organizuodamos teisę naudotis papildomomis paslaugomis, valstybės narės gali nuspręsti taikyti kurią nors vieną arba abi 3 ir 4 dalyse pateiktas tvarkas. Šios tvarkos įgyvendinamos, laikantis objektyvių, skaidrių ir nediskriminacinių kriterijų.

2. 1 dalies nuostatos netaikomos su SGD įrenginiais susijusioms papildomoms ir laikinojo laikymo paslaugoms, kai jos būtinos pakartotinio dujinimo procesui ir paskesniai pristatymui į perdavimo sistemą atlikti.

3. Kai dėl teisės naudotis sistema susitariama derybų būdu, valstybės narės imasi reikiamų priemonių, suteikiančių gamtinių dujų įmonėms ir laisviesiems vartotojams, esantiems jungtinės sistemos teritorijoje arba už jos, galimybę derėtis dėl teisės naudotis saugykla ar dujų laikymo vamzdynuose paslauga, kai tai techniškai ir (arba) ekonomiškai būtina, norint veiksmingai užtikrinti teisę naudotis sistema, bei organizuojant teisę naudotis kitomis papildomomis paslaugomis. Šalys dėl teisės naudotis saugykla, dujų laikymo vamzdynuose paslauga ir kitomis papildomomis paslaugomis privalo derėtis sąžiningai.

Dėl sutarčių įgyti teisę naudotis saugykla, dujų laikymo vamzdynuose paslauga ir kitomis papildomomis paslaugomis deramasi su atitinkamu dujų laikymo sistemos operatoriumi arba atitinkamomis gamtinių dujų įmonėmis. Valstybės narės turi reikalauti, kad laikymo sistemos operatoriai ir gamtinių dujų įmonės per šešis metus nuo šios direktyvos įgyvendinimo, o vėliau – kiekvienais metais, skelbtų pagrindines naudojimosi jų saugyklomis, dujų laikymo vamzdynuose paslauga ir kitomis papildomomis paslaugomis komercines sąlygas.

4. Valstybės narės, pasirinkusios reguliuojamą teisės naudotis sistema principą, imasi reikiamų priemonių, kad gamtinių dujų įmonėms ir laisviesiems vartotojams, esantiems jungtinės sistemos teritorijoje arba už jos, būtų suteikta teisė naudotis saugykla, dujų laikymo vamzdynuose paslauga ar kitomis papildomomis paslaugomis, taikant iš anksto paskelbtus tarifus ir (arba) kitas naudojimosi šiomis saugyklomis ir dujų laikymo vamzdynuose paslauga sąlygas ir įpareigojimus, kai tai techniškai ir (arba) ekonomiškai būtina, norint veiksmingai užtikrinti teisę naudotis sistema, bei organizuojant teisės naudotis kitomis papildomomis paslaugomis. Laisviesiems vartotojams teisė naudotis sistema gali būti suteikiama leidžiant sudaryti tiekimo sutartis su konkuruojančiomis gamtinių dujų įmonėmis, kitomis nei įmonės savininkas ir (arba) sistemos operatorius ar susijusia įmone.

20 straipsnis

Teisė naudotis gavybos proceso vamzdynų tinklais

1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad gamtinių dujų įmonės ir laisvieji vartotojai, nepriklausomai nuo jų buvimo vietos, šiame straipsnyje nustatyta tvarka galėtų naudotis gavybos proceso vamzdynų tinklais, įskaitant įrenginius, teikiančius šiam naudojimuisi būtinas technines paslaugas, išskyrus šių tinklų ir įrenginių dalis, kurios naudojamos vietinei gavybos veiklai dujų gavybos telkinio vietoje. Pagal 33 straipsnio nuostatas, apie šias priemones pranešama Komisijai.

2. 1 dalyje minėta teisė suteikiama valstybės narės nustatytu būdu, atsižvelgiant į atitinkamas teises priemones. Valstybės narės siekia, kad naudojimosi teisė būtų suteikiama sąžiningai ir atvirai, būtų sukurta konkurencinga gamtinių dujų rinka ir išvengta piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi, atsižvelgiant į dujų tiekimo saugumą ir reguliarumą, turimus arba pagrįstai galimus pajėgumus bei gamtos apsaugą. Galima atsižvelgti į šiuos veiksnius:

- a) būtinybę atsisakyti suteikti naudojimosi teisę, esant techninių sąlygų nesuderinamumui, kurio negalima įveikti pagrįstomis priemonėmis;
- b) būtinybę išvengti sunkumų, kurių negalima įveikti pagrįstomis priemonėmis ir kurie galėtų daryti neigiamą įtaką efektyviai esamai ir planuojamai ateityje angliavandenilių gavybai, įskaitant gavybą iš ribinio ekonominio efektyvumo telkiniai;
- c) būtinybę pripažinti tinkamai pagrįstus gavybos proceso vamzdynų tinklo savininko ar operatoriaus poreikius, susijusius su dujų transportavimu ir perdirstimu, bei visų kitų gavybos proceso vamzdynų tinklo vartotojų ar atitinkamų perdirstimo įmonių ar perdirstimo įrenginių vartotojų, kuriems gali būti daroma įtaka, interesus;

d) būtinybę taikyti Bendrijos teisę atitinkančius valstybių narių įstatymus ir administracines procedūras išduodant leidimus gavybai ar gavybos procesui plėsti.

3. Valstybės narės užtikrina, kad būtų nustatyta ginčų sprendimo tvarka, ir kad būtų įsteigta nuo šalių nepriklausoma valdžios institucija, kuriai suteikta galimybė naudotis visa atitinkama informacija, ir taip būtų sudarytos sąlygos greitai spręsti ginčus, susijusius su teise naudotis gavybos proceso vamzdynų tinklais, atsižvelgiant į 2 dalyje pateiktus kriterijus ir šalių, galinčių dalyvauti derybose dėl teisės naudotis šiais tinklais, skaičių.

4. Iškilus tarpvalstybiniam ginčui, taikoma valstybės narės, kurios jurisdikcijai priklauso gavybos proceso vamzdynų tinklas, nedavęs leidimo juo naudotis, nustatyta ginčų sprendimo tvarka. Kai, kilus tarpvalstybiniam ginčui, atitinkamas tinklas yra daugiau kaip vienos valstybės narės teritorijoje, tos valstybės narės rengia konsultacijas, siekdamas užtikrinti, kad šios direktyvos nuostatos būtų taikomos nuosekliai.

21 straipsnis

Atsisakymas suteikti teisę naudotis sistema

1. Gamtinių dujų įmonės gali neleisti naudotis sistema, jeigu trūksta pajėgumų arba jeigu teisė naudotis sistema trukdytų joms teikti 3 straipsnio 2 dalyje nurodytas viešąsias paslaugas, kurios joms nustatomos, arba atsiradus dideliems ekonominiams ir finansiniams sunkumams, susijusiems su sudarytu „imk arba mokėk“ sutarčių vykdymu, atsižvelgiant į 27 straipsnyje nustatytus kriterijus ir tvarką bei valstybių narių pagal šio straipsnio 1 dalį pasirinktą alternatyvą. Atsisakymo priežastys deramai pagrindžiamos.

2. Valstybės narės gali imtis priemonių, reikalingų užtikrinti, kad gamtinių dujų įmonė, atsisakiusi suteikti teisę naudotis sistema dėl pajėgumų ar jungčių trūkumo, atliktų reikalingus patobulinimus, jeigu jie ekonomiškai pagrįsti arba jeigu potencialus vartotojas yra pasirengęs už juos sumokėti. Jei valstybės narės taiko 4 straipsnio 4 dalį, jos imasi šių priemonių.

22 straipsnis

Nauja infrastruktūra

1. Stambūs nauji dujų infrastruktūros objektai, t. y. jungiamieji vamzdynai tarp valstybių narių bei SGD ir saugyklų įrenginiai, pateikus prašymą, gali būti atleisti nuo 18, 19, 20 straipsniuose ir 25 straipsnio 2, 3 ir 4 dalyse nustatytų reikalavimų taikymo, jei laikomasi šių sąlygų:

- a) investicija turi skatinti dujų tiekimo konkurenciją ir gerinti tiekimo saugumą;

- b) investicijos rizikos laipsnis turi būti toks, kad, neatleidus nuo reikalavimų, investicija būtų negalima;
- c) infrastruktūros savininkas turi būti fizinis ar juridinis asmuo, bent savo teisine forma nepriklausomas nuo sistemos operatorių, kurių sistemose tą infrastruktūros objektą numatyta pastatyti;
- d) iš tos infrastruktūros vartotojų imamas mokestis;
- e) atleidimas nuo reikalavimų nekenkia konkurencijai ar dujų vidaus rinkos veiksmingam funkcionavimui, arba reguliuojamosios sistemos, su kuria tas infrastruktūros objektas yra sujungtas, veiksmingam funkcionavimui.

2. 1 dalies nuostatos taip pat taikomos didelio esamos infrastruktūros pajėgumų padidėjimo atvejais bei pertvarkius šiuos infrastruktūros objektus tokiu būdu, kuris leidžia plėtoti naujus dujų tiekimo šaltinius.

3. a) 25 straipsnyje minėtos reguliavimo institucijos, apsvarsčiusios kiekvieną atvejį, gali priimti sprendimą dėl 1 ir 2 dalyse nustatyto atleidimo. Tačiau valstybės narės gali priimti nuostatą, kad reguliavimo institucijos savo nuomonę dėl prašymo atleisti nuo reikalavimų turi pateikti valstybės narės atitinkamai institucijai, kuri ją formaliai patvirtina. Ši nuomonė skelbiama viešai kartu su sprendimu.

b) i) Išimtis gali būti taikoma visam naujam infrastruktūros objektui, žymiai padidėjusių pajėgumų esamam infrastruktūros objektui ar pertvarkytam infrastruktūros objekto arba jų dalims.

ii) Priimant sprendimą atleisti nuo reikalavimų, kiekvienu konkrečiu atveju atsižvelgiama į poreikį nustatyti sąlygas, apibrėžiančias išimties galiojimo laikotarpį, ir užtikrinančias nediskriminuojančią teisę naudotis jungiamuoju vamzdynu.

iii) Priimant sprendimą, nustatantį šiame punkte minėtas sąlygas, ypač atsižvelgiama į sutarčių galiojimo laikotarpius, papildomus pajėgumus, kuriuos planuojama pastatyti, ar esamų pajėgumų pakeitimus, projekto įgyvendinimo laikotarpį ir į nacionalines aplinkybes.

c) Taikydama išimtį, atitinkama valdžios institucija gali priimti sprendimą, nustatantį pajėgumų valdymo ir paskirstymo taisykles ir mechanizmus, jei tai netrukdo ilgalaikių sutarčių įgyvendinimui.

d) Sprendimas atleisti nuo reikalavimų bei visos b punkte minėtos sąlygos turi būti tinkamai pagrįstos ir paskelbtos viešai.

e) Sprendimas dėl jungiamojo vamzdyno atleidimo nuo reikalavimų priimamas pasikonsultavus su kitomis suinteresuotomis valstybėmis narėmis ar atitinkamomis reguliavimo institucijomis.

4. Kompetentingoji valdžios institucija apie sprendimą atleisti nuo reikalavimų nedelsdama praneša Komisijai ir kartu pateikia jai atitinkamą informaciją apie šį sprendimą. Šią informaciją Komisijai galima pateikti apibendrintos formos, kuri leistų Komisijai priimti tinkamai pagrįstą sprendimą.

Pateikiama ši informacija:

a) išsamios priežastys, dėl kurių reguliavimo institucija ar valstybė narė priėmė sprendimą atleisti nuo reikalavimų, įskaitant finansinę informaciją, pateisinančią atleidimo reikalingumą;

b) atleidimo poveikio konkurencijai ir dujų vidaus rinkos veiksmingam funkcionavimui analizė;

c) priežastys, dėl kurių suteikiamos išimties tam tikram laikotarpiui ir daliai atitinkamo dujų infrastruktūros objekto bendrųjų pajėgumų;

d) kai atleidimas taikomas jungiamajam vamzdynui – konsultacijų su suinteresuotomis valstybėmis narėmis ar reguliavimo institucijomis rezultatai;

e) informacija apie tai, kaip šis infrastruktūros objektas pasitarinaus, diversifikuojant dujų tiekimą.

Per du mėnesius nuo pranešimo gavimo dienos Komisija gali paprašyti, kad reguliavimo institucija ar atitinkama valstybė narė iš dalies pakeistų ar atšauktų sprendimą atleisti nuo reikalavimų. Šį dviejų mėnesių laikotarpį galima pratęsti vienu papildomu mėnesiu, kai Komisijai reikia gauti papildomos informacijos.

Atitinkamai reguliavimo institucijai ar valstybei narei per keturias savaites neįvykdžius šio prašymo, galutinis sprendimas priimamas 30 straipsnio 2 dalyje nurodyta tvarka.

Komisija užtikrina komerciškai jautrios informacijos konfidencialumą.

23 straipsnis

Rinkos atvėrimas ir tarpusavio sąveika

1. Valstybės narės užtikrina, kad laisvieji vartotojai yra:

a) iki 2004 m. liepos 1 d., laisvieji vartotojai atitinkantys Direktyvos 98/30/EB 18 straipsnyje pateiktą apibrėžimą. Kiekvienais metais iki sausio 31 d. valstybės narės paskelbia kriterijus, kurie apibūdina šiuos laisvuosius vartotojus;

b) nuo 2004 m. liepos 1 d. – mažiausiai visi nebutiniai vartotojai;

c) nuo 2007 m. liepos 1 d. – visi vartotojai.

2. Siekiant išvengti atveriamos dujų rinkos išbalansavimo:

- a) nedraudžiama sudaryti tiekimo sutartis su laisvuoju vartotoju, kuris priklauso kitos valstybės narės sistemai, jei abejuose dalyvaujančiose sistemose šis vartotojas yra laisvasis;
- b) kai atsisakoma sudaryti a punkte minėtą sandorį, nes vartotojas yra laisvasis tik vienoje iš dviejų sistemų, Komisija, atsižvelgdama į rinkos padėtį ir bendruosius interesus, vienos iš dviejų sistemų valstybės narės prašymu gali įpareigoti atsisakiusiąją šalį įvykdyti prašomą tiekimą.

24 straipsnis

Tiesioginiai vamzdynai

1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, leidžiančių:

- a) gamtinių dujų įmonėms, įsteigtoms jų teritorijoje, tiekti laisviesiems vartotojams dujas tiesioginiu vamzdynu;
- b) bet kuriuos šiuos laisvuosius vartotojus, esančius jų teritorijoje, apsirūpinti gamtinėmis dujomis iš gamtinių dujų įmonių tiesioginiu vamzdynu.

2. Kai tiesioginiams vamzdynams statyti ar eksploatuoti reikalingas leidimas (pvz., licencija, leidimas, koncesija, sutikimas ar patvirtinimas), valstybės narės ar bet kuri jų paskirta kompetentinga valdžios institucija nustato leidimų statyti ar eksploatuoti tiesioginius vamzdynus jų teritorijoje išdavimo kriterijus. Šie kriterijai yra objektyvūs, skaidrūs ir nediskriminaciniai.

3. Valstybės narės gali priimti sprendimą leisti statyti tiesioginį vamzdyną arba atsisakyti suteikti naudojimosi sistema teisę remiantis 21 straipsniu, arba spręsti ginčą 25 straipsnyje numatyta tvarka.

25 straipsnis

Reguliavimo institucijos

1. Valstybės narės paskiria vieną ar kelias kompetentingas institucijas atlikti reguliavimo institucijų funkcijas. Šios valdžios institucijos turi būti visiškai nepriklausomos nuo dujų pramonės interesų. Taikant šio straipsnio nuostatas, jos turi būti atsakingos bent už nediskriminuojančio elgesio, veiksmingos konkurencijos ir veiksmingo rinkos funkcionavimo užtikrinimą, ir ypač prižiūrėti:

- a) kaip laikomasi valdymo ir jungiamųjų pajėgumų paskirstymo taisyklių; šią priežiūrą jos atlieka kartu su valstybių narių, į kurias nutiestas jungiamasis vamzdynas, reguliavimo institucija ar institucijomis;
- b) mechanizmus, kuriais tvarkomi nacionalinės dujų sistemos perpildymai;
- c) per kiek laiko perdavimo ir paskirstymo skirstomosios sistemos operatoriai sujungia vamzdynus ir atlieka remonto darbus;
- d) kad perdavimo ir paskirstymo sistemos operatoriai paskelbtų reikalingą informaciją, susijusią su jungiamaisiais vamzdynais, sistemos naudojimu ir pajėgumų paskirstymu suinteresuotoms šalims, atsižvelgiant į tai, kad neapibendrinta informacija turi būti laikoma konfidencialia komercine informacija;
- e) kad būtų veiksmingai atliekamas 17 straipsnyje minėtas apskaitos atskyrimas, siekiant išvengti perdavimo, paskirstymo, laikymo, SGD ir tiekimo veiklos kryžminio subsidijavimo;
- f) kaip laikomasi 19 straipsnyje nustatytų sąlygų, kuriomis suteikiama teisė naudotis saugykla, dujų laikymo vamzdynuose ir kitomis papildomomis paslaugomis;
- g) kaip perdavimo ir paskirstymo sistemos operatoriai atlieka 8 ir 12 straipsniuose nustatytus uždavinius;
- h) skaidrumo ir konkurencijos laipsnį.

Pagal šio straipsnio nuostatas įsteigtos valdžios institucijos paskelbia metine ataskaitą apie a–h punktuose minėtos jų priežiūros veiklos rezultatus.

2. Reguliavimo institucijos atsakingos už tai, kad iš anksto iki jų įsigaliojimo būtų nustatytos ar patvirtintos bent tos metodikos, kuriomis remiantis apskaičiuojamos ar nustatomos sąlygos, kuriomis:

- a) prijungiama prie nacionalinių tinklų ir suteikiama teisė jais naudotis, įskaitant perdavimo ir paskirstymo tarifus, naudojimosi SGD įrenginiais sąlygas ir tarifus. Šie tarifai arba metodikos turi įgalinti atlikti būtinausias investicijas į tinklus bei SGD įrenginius tokiu būdu, kad investicijos užtikrintų tinklų ir SGD įrenginių gyvybingumą;
- b) teikiamos balansavimo paslaugos.

3. Nepaisant 2 dalies nuostatų, valstybės narės gali priimti nuostatą, įpareigojančią reguliavimo institucijas atitinkamai valstybės narės institucijai pateikti formaliai patvirtinti tarifus ar bent tame straipsnyje minėtas metodikas bei 4 dalyje minėtus pakeitimus. Šiuo atveju atitinkama institucija turi teisę patvirtinti arba atmesti reguliavimo institucijos pateiktą sprendimo projektą.

Šie tarifai ar metodikos bei jų pakeitimai skelbiami viešai kartu su sprendimu dėl formaliojo priėmimo. Bet kurį sprendimo projekto formalųjį atmetimą ir jo motyvus taip pat reikia paskelbti viešai.

4. Reguliavimo institucijoms suteikiama teisė reikalauti, kad perdavimo, SGD ir paskirstymo sistemos operatoriai, prireikus, pakeistų nuostatas ir sąlygas, įskaitant 1, 2 ir 3 dalyse minėtus tarifus ir metodikas, siekiant užtikrinti, kad jos būtų proporcingos ir taikomos nediskriminaciniu būdu.

5. Bet kuri šalis, turinti nusiskundimų perdavimo, SGD ar paskirstymo sistemos operatoriumi, susijusių su 1, 2 ir 4 dalyse bei 19 straipsnyje minėtais klausimais, gali paduoti skundą reguliavimo institucijai, kuri, veikdama ginčų nagrinėjimo institucijos teisėmis, priima sprendimą per du mėnesius nuo skundo gavimo dienos. Kai reguliavimo institucijoms reikia gauti daugiau informacijos, šį laikotarpį galima pratęsti dviem mėnesiais. Šį laikotarpį galima pratęsti, jei su tuo sutinka skundą padavusi šalis. Šis sprendimas yra privalomas, nebent jei yra panaikinamas apeliacine tvarka.

6. Bet kuri šalis, kurios interesai paliesti ir kuri turi teisę apskųsti pagal 2, 3 ar 4 dalis priimtą sprendimą dėl metodikų arba, kai su reguliavimo institucija privaloma konsultuotis, dėl siūlomų metodikų, gali ne vėliau kaip per du mėnesius arba trumpesnę laikotarpį, kurį nustato valstybės narės, nuo sprendimo arba pasiūlymo dėl sprendimo paskelbimo pateikti skundą dėl jo peržiūrėjimo. Toks skundas nesustabdo sprendimo vykdymo.

7. Valstybės narės imasi priemonių, užtikrinančių, kad reguliavimo institucijos galėtų veiksmingai ir operatyviai atlikti 1–5 punktuose minėtas pareigas.

8. Valstybės narės sukuria tinkamus ir veiksmingus reguliavimo, kontrolės ir skaidrumo mechanizmus, siekdamos išvengti piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi, ypač kai tai kenkia vartotojų interesams, ir bet kokio grobuoniško elgesio. Nustatant šiuos mechanizmus, atsižvelgiama į Sutarties, ypač į jos 82 straipsnio, nuostatas.

9. Valstybės narės užtikrina, kad būtų imtasi atitinkamų priemonių, įskaitant patraukimą atsakomybėn administracine ir baudžiamąja tvarka pagal jų nacionalinius įstatymus, prieš atsakinguosius fizinius ar juridinius asmenis, nesilaikančius šia direktyva nustatytą konfidencialumo taisyklių.

10. Kilus tarpvalstybiniais ginčams, ginčų nagrinėjimo institucija yra ta institucija, kurios jurisdikcijai priklauso sistemos operatorius, neleidęs naudotis ar nesuteikęs teisės naudotis sistema.

11. 5 ir 6 dalyse minėti skundai nepažeidžia teisės Bendrijos ar nacionalinėje teisėje nustatyta tvarka paduoti apeliaciją.

12. Nacionalinės reguliavimo institucijos, skaidriai bendradarbiaudamos tarpusavyje ir su Komisija, siekia prisidėti prie vidaus rinkos plėtos ir sudaryti vienodas verslo sąlygas.

VII SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

26 straipsnis

Saugumo priemonės

1. Staiga įvykus energetikos rinkos krizei ar iškilus grėsmei žmonių fizinei sveikatai ar saugumui, arba asmenų, aparatūros ar įrangos arba sistemos vientisumo saugumui, valstybė narė gali imtis reikalingų laikinų saugumo priemonių.

2. Šios priemonės turi kuo mažiau trikdyti vidaus rinkos darbą ir neturi būti taikomos plačiau, negu tikrai būtina staiga atsiradusiems sunkumams įveikti.

3. Atitinkama valstybė narė apie šias priemones nedelsdama praneša kitoms valstybėms narėms ir Komisijai, kuri gali nutarti, kad ta valstybė narė turi pakeisti ar panaikinti šias priemones, jeigu jos iškreipia konkurenciją ir neigiamai veikia prekybą, tokiu būdu, kuris neatitinka bendrų interesų.

27 straipsnis

Leidžiančios nukrypti nuostatos, susijusios su „imk arba mokėk“ įsipareigojimais

1. Jei gamtinių dujų įmonė susiduria arba mano, kad gali susidurti su dideliais ekonominiais ir finansiniais sunkumais, kylančiais iš įsipareigojimų „imk arba mokėk netesybas“, prisiimtų vienoje ar keliose dujų pirkimo sutartyse, prašymas laikinai nukrypti nuo 18 straipsnio nuostatų taikymo gali būti siunčiamas atitinkamai valstybei narei arba paskirtai kompetentingai įstaigai. Prašymai, valstybių narių pasirinkimu, pateikiami kiekvienu konkrečiu atveju prieš gaunant arba gavus atsakymą suteikti teisę naudotis sistema. Valstybės narės taip pat gali leisti gamtinių dujų įmonei pačiai nuspręsti, ar pateikti prašymą prieš gaunant ar gavus atsakymą suteikti teisę naudotis sistema. Kai gamtinių dujų įmonė neleidžia naudotis sistema, prašymas paduodamas nedelsiant. Prie prašymo pridedama visa atitinkama informacija apie problemas pobūdį ir mastą bei dujų įmonės įdėtas pastangas, sprendžiant šią problemą.

Jeigu nėra pagrįstų alternatyvių sprendimų ir atsižvelgiant į 3 dalies nuostatas, valstybė narė ar paskirta kompetentinga įstaiga gali nuspręsti taikyti leidžiančią nukrypti nuostatą.

2. Valstybė narė arba paskirta kompetentinga valdžios institucija nedelsdamos praneša Komisijai apie sprendimą taikyti leidžiančią nukrypti nuostatą, pateikdamos ir visą atitinkamą informaciją apie šią leidžiančią nukrypti nuostatą. Ši informacija Komisijai gali būti pateikiama suvestinės forma, leidžiančia Komisijai priimti pagrįstą sprendimą. Per aštuonias savaites nuo šio pranešimo gavimo dienos Komisija gali paprašyti, kad valstybė narė ar paskirta kompetentinga valdžios institucija pakeistų ar panaikintų sprendimą dėl leidžiančios nukrypti nuostatos taikymo.

Jei valstybė narė ar atitinkama paskirta kompetentinga valdžios institucija neįvykdo šio prašymo per keturias savaites, galutinis sprendimas operatyviai priimamas 30 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka.

Komisija saugo paslapyje konfidencialią komercinę informaciją.

3. Priimdama sprendimą dėl 1 dalyje nurodytos leidžiančios nukrypti nuostatos, valstybė narė ar paskirta kompetentinga valdžios institucija bei Komisija atsižvelgia į šiuos kriterijus:

- a) tikslą sukurti konkurencinę dujų rinką;
- b) būtinybę teikti viešuosius interesus atitinkančias paslaugas ir garantuoti saugų tiekimą;
- c) gamtinių dujų įmonės padėtų dujų rinkoje ir į faktinę konkurencijos padėtį šioje rinkoje;
- d) ekonominių ir finansinių sunkumų, su kuriais susiduria gamtinių dujų įmonės ir pardavimo įmonės arba laisvieji vartotojai, dydį;
- e) atitinkamos sutarties ar sutarčių pasirašymo datą ir sąlygas, tarp jų ir į tai, kiek jose numatyta pokyčių rinkoje;
- f) pastangas rasti problemos sprendimo būdą;
- g) įmonės sugebėjimą atitinkamų „imk arba mokėk“ išpareigojimų prisiėmimo metu numatyti šių didelių sunkumų atsiradimo tikimybę, atsižvelgiant į šios direktyvos nuostatas;
- h) sistemos sujungimo su kitomis sistemomis lygį ir šių sistemų sąveikos laipsnį;
- i) poveikį, kurį tokios leidžiančios nukrypti nuostatos taikymas galėtų turėti šios direktyvos teisingam taikymui, kad vidaus gamtinių dujų rinka veiktų sklandžiai.

Sprendimas prašyti taikyti leidžiančią nukrypti nuostatą dėl „imk arba mokėk“ sutarčių iki šios direktyvos įsigaliojimo, neturėtų sukurti sąlygų, kurioms esant neįmanoma rasti alternatyvių ekonomiškai perspektyvių realizavimo rinkų. Bet kuriuo atveju tariama, kad didelių sunkumų nėra, jei gamtinių dujų pardavimas nesumažėja iki lygio, mažesnio už minimalias realizavimo

garantijas, numatytas „imk arba mokėk“ dujų pirkimo sutartyse, įpareigojančiose imti dujas arba mokėti netesybas, arba jei atitinkamą „imk arba mokėk“ dujų pirkimo sutartį galima pakoreguoti arba gamtinių dujų įmonė gali rasti alternatyvias realizavimo rinkas.

4. Gamtinių dujų įmonės, kurioms nebuvo suteikta 1 dalyje nurodyta leidžianti nukrypti nuostata, neatmeta arba daugiau neatmeta prašymų leisti naudotis sistema dėl dujų pirkimo sutartyje prisiimtų „imk arba mokėk“ išpareigojimų. Valstybės narės užtikrina, kad būtų laikomasi atitinkamų VI skyriaus, t. y. 18–25 straipsnių, nuostatų.

5. Bet kuri pagal pirmiau nurodytas nuostatas suteikta teisė taikyti leidžiančią nukrypti nuostatą turi būti tinkamai pagrindžiama. Komisija savo sprendimą skelbia *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

6. Komisija per penkerius metus nuo šios direktyvos įsigaliojimo pateikia peržiūros ataskaitą apie patirtį, sukauptą taikant šį straipsnį, kad Europos Parlamentas ir Taryba galėtų laiku apsvarstyti jo pakeitimo būtinybę.

28 straipsnis

Besiformuojančios ir izoliuotosios rinkos

1. Valstybės narės, kurios nėra tiesiogiai prijungtos prie bet kurios kitos valstybės narės jungtinės sistemos ir turi tik vieną pagrindinį išorinį tiekėją, gali taikyti leidžiančią nukrypti nuostatą šios direktyvos 4, 9 ir 23 ir (arba) 24 straipsnių nuostatomis. Tiekimo įmonė, kuriai priklauso daugiau kaip 75 % rinkos, laikoma pagrindine tiekėja. Ši leidžianti nukrypti nuostata automatiškai netenka galios tada, kai nustoją galioti bent viena šių sąlygų. Apie bet kurią tokią leidžiančią nukrypti nuostatą pranešama Komisijai.

2. Jei valstybė narė, pripažinta naujai besiformuojančia rinka, taikant šią direktyvą susidurtų su didelėmis problemomis, ji gali taikyti leidžiančią nukrypti nuostatą šios direktyvos 4 ir 7 straipsnių, 8 straipsnio 1 ir 2 dalių, 9 ir 11 straipsnių, 12 straipsnio 5 dalies, 13, 17 ir 18 straipsnių, 23 straipsnio 1 dalies ir (arba) 24 straipsnio nuostatomis. Ši leidžianti nukrypti nuostata automatiškai netenka galios tada, kai valstybė narė nebeatitinka naujai besiformuojančios rinkos reikalavimų. Apie bet kurią tokią leidžiančią nukrypti nuostatą pranešama Komisijai.

3. Dieną, kurią baigiasi 2 dalyje minėtos leidžiančios nukrypti nuostatos galiojimas, laisvųjų vartotojų apibrėžimas turi sąlygoti rinkos atvėrimą ne mažiau kaip 33 % nacionalinės dujų rinkos bendrosios metinės dujų suvartojimo apimties. Po dvejų metų taikomos 23 straipsnio 1 dalies b punkto nuostatos, o dar po trejų metų – 23 straipsnio 1 dalies c punkto nuostatos. Kol taikomos 23 straipsnio 1 dalies b punkto nuostatos, 2 dalyje minėta valstybė narė gali nuspręsti netaikyti 18 straipsnio nuostatų

pakartotino dujinimo proceso papildomoms paslaugoms ir laikinajam laikymui bei paskesniajam dujų pristatymui į perdavimo sistemą.

4. Jei šios direktyvos taikymas valstybės narės geografiškai ribotoje teritorijoje sukeltų esminių problemų, ypač susijusių su perdavimo ir pagrindinės paskirstymo infrastruktūros plėtra, bei siekdama skatinti investicijas, valstybė narė gali kreiptis į Komisiją, prašydama leisti šios srities plėtrai laikinai taikyti leidžiančią nukrypti nuostatą 4 ir 7 straipsnių, 8 straipsnio 1 ir 2 dalių, 9 ir 11 straipsnių, 12 straipsnio 5 dalies, 13, 17 ir 18 straipsnių, 23 straipsnio 1 dalies ir (arba) 24 straipsnio nuostatoms.

5. Komisija gali suteikti teisę taikyti 4 dalyje nurodytą leidžiančią nukrypti nuostatą, ypač atsižvelgdama į šiuos kriterijus:

- investicijų į infrastruktūrą, kurios nebūtų ekonomiškai pagrįstos konkurencinėmis rinkos sąlygomis, reikalingumą,
 - reikiamų investicijų dydį ir atsipirkimo prognozes,
 - atitinkamos teritorijos dujų sistemos dydį ir užbaigtumą,
 - atitinkamos dujų rinkos prognozes,
 - atitinkamo regiono ar srities geografinį dydį ir ypatybes bei socialinius ekonominius ir demografinius veiksnius.
- a) Dujų infrastruktūros objektams, išskyrus paskirstymo infrastruktūros objektus, leidžianti nukrypti nuostata taikoma tik su sąlyga, jei šiame regione nebuvo sukurta jokia dujų infrastruktūra arba jei ši infrastruktūra veikia mažiau kaip 10 metų. Laikina leidžianti nukrypti nuostata negali būti taikoma ilgiau kaip 10 metų nuo pirmo dujų pristatymo į šią vietovę.
- b) Paskirstymo infrastruktūrai leidžianti nukrypti nuostata gali galioti laikotarpiu iki 20 metų nuo momento, kai per šią sistemą į vietovę buvo pirmą kartą pateiktos dujos.

6. Liuksemburgas gali nukrypti nuo 8 straipsnio 3 dalies ir 9 straipsnio nuostatų taikymo penkerius metus nuo 2004 m. liepos 1 d. Prieš baigiantis šiam penkerių metų laikotarpiui, ši leidžianti nukrypti nuostata peržiūrima, o bet kuris sprendimas pratęsti leidžiančios nukrypti nuostatos taikymą dar penkeriems metams priimamas 30 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka. Apie bet kurią tokią leidžiančią nukrypti nuostatą pranešama Komisijai.

7. Komisija, prieš priimdama sprendimą 5 dalyje nustatyta tvarka, praneša valstybėms narėms apie pagal 4 dalies nuostatas paduotus prašymus, laikydamosi konfidencialumo reikalavimo. Šis sprendimas ir 1 bei 2 dalyse nurodytos leidžiančios nukrypti nuostatos skelbiamos *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

8. Iki 2002 m. kovo 15 d., laikydamosi Direktyvos 98/30/EB nuostatų, Graikija gali nukrypti nuo šios direktyvos 4, 11, 12, 13, 18, 23 ir (arba) 24 straipsnių nuostatų taikymo jos išduotose licencijos nurodytoms geografinėms vietovėms ir šiose licencijose nurodytais laikotarpiais; šios leidžiančios nukrypti nuostatos taikomos paskirstymo tinklų plėtrai ir išskirtiniam eksploatavimui tam tikrose geografinėse vietovėse.

29 straipsnis

Peržiūrėjimo tvarka

Kai 31 straipsnio 3 dalyje minėtoje ataskaitoje pateikiama išvada, kurios pagrindu, atsižvelgdama į veiksmingą būdą, kuriuo valstybėje narėje buvo įgyvendinta teisė naudotis tinklu, kuris sudaro visiškai veiksmingas ir nediskriminuojančias sąlygas be jokių kliūčių naudotis tinklu, Komisija nusprendžia, kad tam tikri šia direktyva įmonėms nustatyti įpareigojimai (įskaitant pareigą teisiškai atskirti paskirstymo sistemos operatorius) neatitinka siekiamo tikslo, atitinkama valstybė narė gali paduoti Komisijai prašymą atleisti nuo to reikalavimo.

Šį prašymą valstybės narės nedelsdamos perduoda Komisijai ir kartu pateikia visą atitinkamą informaciją, parodančią, kad ataskaitos išvada dėl veiksmingos teisės naudotis tinklu užtikrinimas bus išlaikytas.

Per tris mėnesius nuo pranešimo gavimo Komisija priima išvadą dėl atitinkamos valstybės narės prašymo ir, tam tikrais atvejais, pateikia pasiūlymus Europos Parlamentui ir Tarybai iš dalies pakeisti atitinkamas šios direktyvos nuostatas. Pasiūlymuose iš dalies pakeisti šią direktyvą Komisija gali siūlyti atleisti atitinkamas valstybės nares nuo konkrečių reikalavimų, su sąlyga, jei ta valstybė narė tinkamai įgyvendins lygiaverčio veiksmingumo priemones.

30 straipsnis

Komitetas

1. Komisijai padeda komitetas.

2. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomos Sprendimo 1999/468/EEB 3 ir 7 straipsnių nuostatos, atsižvelgiant į to sprendimo 8 straipsnį.

3. Komitetas nustato savo darbo tvarkos taisykles.

31 straipsnis

Ataskaitos

1. Komisija atlieka šios direktyvos nuostatų taikymo priežiūrą ir įvertinimą, ir prieš pirmųjų metų nuo šios direktyvos įsigaliojimo pabaigą, o vėliau – kasmet pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą apie bendrąją pažangą. Ataskaitoje turi būti apžvelgiamos bent šios temos:

- a) sukaupia patirtis ir pasiekta pažanga, kuriant užbaigtą ir visiškai veikiančią gamtinių dujų vidaus rinką, taip pat likusios kliūtys, įskaitant dominavimo rinkoje, koncentracijos laipsnio rinkoje, grobuoniško ir prieštaraujančio konkurencijai elgesio aspektus;
- b) pagal šios direktyvos nuostatas taikomos leidžiančios nukrypti nuostatos, įskaitant 13 straipsnio 2 dalyje nustatytos leidžiančios nukrypti nuostatos įgyvendinimą, siekiant galimos nustatytos ribos peržiūros;
- c) šioje direktyvoje pateiktų atskyrimo ir tarifų nustatymo reikalavimų sėkmingo taikymo laipsnis, užtikrinant sąžiningai ir nediskriminaciniu būdu suteikiama teisė naudotis Bendrijos dujų sistema bei lygiaverčius konkurencijos lygius, taip pat dujų rinkos atvėrimo vartotojams ekonominės, aplinkos apsaugos ir socialinės pasekmės;
- d) klausimų, susijusių su sistemos pajėgumo lygiais ir gamtinių dujų tiekimo saugumu Bendrijoje, ypač esamos ir numatytos pasiūlos ir paklausos pusiausvyros, analizė, atsižvelgiant į mainų tarp vietovių fizinius pajėgumus ir talpyklų plėtrą (įskaitant šios srities rinkos reguliavimo proporcingumo klausimą);
- e) ypatingas dėmesys turi būti skirtas priemonėms, kurių valstybės narės imasi, siekdamos patenkinti paklausą, kai ji yra didžiausia, ir spręsti trūkumo problemas, išskylančias dėl vieno ar kelių tiekėjų kaltės;
- f) bendras pasiektos pažangos įvertinimas, atsižvelgiant į dvišalius santykius su trečiosiomis šalimis, užsiimančiomis gamtinių dujų gavyba ir eksportu arba transportavimu, įskaitant pažangą, pasiektą integruojant rinką, plėtojant prekybą ir suteikiant teisę naudotis šių trečiųjų šalių tinklais;
- g) galimų suderinimo reikalavimų, nesusijusių su šios direktyvos nuostatomis, reikalingumas.

Tam tikrais atvejais šioje ataskaitoje pateikiamos rekomendacijos ir priemonės, neutralizuojančios neigiamus dominavimo rinkoje ir rinkos koncentracijos padarinius.

2. Kas dvejus metus 1 dalyje minėtoje ataskaitoje taip pat pateikiama valstybėje narėje pritaikytų įvairių priemonių, taikomų teikiant viešuosius interesus atitinkančias paslaugas, analizė bei šių priemonių veiksmingumo įvertinimas, ypač atsižvelgiant į jų poveikį konkurencijai dujų rinkoje. Tam tikrais atvejais ataskaitoje galima pateikti rekomendacijas dėl priemonių, kurių reikia imtis nacionaliniu lygiu, norint pasiekti aukštus viešųjų paslaugų standartus, ar dėl apsaugos nuo rinkos atėmimo priemonių.

3. Ne vėliau kaip 2006 m. sausio 1 d. Komisija pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai išsamią ataskaitą apie pažangą, kuriant dujų vidaus rinką. Ataskaitoje nagrinėjamos šios temos:

- nediskriminacinės teisės naudotis tinklu egzistavimas,
- veiksmingas reguliavimas,
- jungiančiosios infrastruktūros plėtra, tranzito sąlygos, tiekimo saugumo padėtis Bendrijoje,
- laipsnis, kuriuo mažos įmonės ir namų ūkiai jaučia rinkos atvėrimo teikiamą visą naudą, ypač atsižvelgiant į viešųjų paslaugų standartus,
- laipsnis, kuriuo rinkos yra praktiškai atviros veiksmingai konkurencijai, įskaitant dominavimo rinkoje ir rinkos koncentracijos bei grobuoniško ar prieš konkurenciją nukreipto elgesio aspektus,
- laipsnis, kuriuo vartotojai faktiškai keičia tiekėjus ar iš naujo derasi dėl tarifų,
- kainų pasikeitimai, įskaitant tiekimo kainas, lyginant su rinkų atvėrimo laipsniu,
- ar veiksmingai ir nediskriminuojančiu būdu trečiosios šalys gali naudotis dujų saugyklomis, kai tai techniškai ir (arba) ekonomiškai būtina veiksmingai įgyvendinant teisę naudotis sistema,
- šios direktyvos taikymo patirtis, susijusi su vertikalios integracijos įmonėms priklausančių sistemos operatorių savarankiškumo veiksmingumu; ar be funkcinio savarankiškumo ir apskaitos atskyrimo buvo parengta kitų priemonių, kurių poveikis yra lygiavertis teisiniam atskyrimui.

Tam tikrais atvejais Komisija teikia pasiūlymus Europos Parlamentui ir Tarybai, ypač garantuojančius aukštus viešųjų paslaugų standartus.

Tam tikrais atvejais Komisija teikia pasiūlymus Europos Parlamentui ir Tarybai, ypač iki 2007 m. liepos 1 d. užtikrinančius skirstomųjų sistemų visišką ir veiksmingą savarankiškumą. Prireikus, atsižvelgiant į konkurencijos įstatymus, šiuose pasiūlyimuose taip pat nurodomos dominavimo rinkoje, rinkos koncentracijos, ir grobuoniško ar prieš konkurenciją nukreipto elgesio problemų sprendimo priemonės.

32 straipsnis

Panaikinimai

1. Nuo 2004 m. liepos 1 d. panaikinama Direktyva 91/296/EEB, nepažeidžiant pagal Direktyvos 91/296/EEB 3 straipsnio 1 dalies nuostatas sudarytų sutarčių, kurios lieka galioti ir yra įgyvendinamos pagal tos direktyvos nuostatas.

2. Nuo 2004 m. liepos 1 d. panaikinama Direktyva 98/30/EB, nepažeidžiant valstybių narių įsipareigojimų dėl tos direktyvos perkėlimo į nacionalinės teisės aktus ir taikymo terminų. Nuorodos į panaikintą direktyvą suprantamos kaip nuorodos į šią direktyvą ir aiškinamos atsižvelgiant į B priede pateiktą koreliacijos lentelę.

33 straipsnis

Įgyvendinimas

1. Valstybės narės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie įsigalioję iki 2004 m. liepos 1 d., įgyvendina šia direktyvą. Jos nedelsdamos apie tai praneša Komisijai.

2. Nepažeidžiant 13 straipsnio 2 dalyje pateiktų reikalavimų, 13 straipsnio 1 dalies nuostatų įgyvendinimą valstybės narės gali atidėti iki 2007 m. liepos 1 d.

3. Valstybės narės, tvirtindamos šias priemones, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

34 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

35 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje, 2003 m. birželio 26 d.

Europos Parlamento vardu

Pirmininkas

P. COX

Tarybos vardu

Pirmininkas

A. TSOCHATZOPOULOS

A PRIEDAS

Vartotojų teisių apsaugos priemonės

Nepažeidžiant Bendrijos vartotojų teisių apsaugos taisyklių, ypač Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 97/7/EB ⁽¹⁾ ir Tarybos direktyvos 93/13/EB ⁽²⁾, 3 straipsnyje nurodytomis taisyklėmis siekiama, kad vartotojai:

- a) turėtų teisę sudaryti su savo dujų paslaugų tiekėju sutartį, kurioje nurodoma:
 - tiekėjo tapatybė ir adresas,
 - teikiamos paslaugos, siūlomi paslaugų kokybės lygiai bei pirmojo prijungimo laikas,
 - siūlomų priežiūros paslaugų rūšis (jei jos siūlomos),
 - būdai, kuriais galima gauti naujausią informaciją apie taikomus tarifus ir mokesčius už priežiūros paslaugas,
 - sutarties galiojimo laikotarpis, paslaugų bei sutarties pratęsimo ir nutraukimo sąlygos; ar suteikiama teisė atsisakyti paslaugų,
 - visų kompensacijų ir pinigų grąžinimo tvarkos, kurios taikomos jei neišlaikomas pagal sutartį teikiamos paslaugos kokybės lygis, ir
 - metodas, kuriuo pradedama ginčų sprendimo procedūra, vadovaujantis f punkto nuostatomis.
- Sąlygos turi būti teisingos, jos turi būti žinomos iš anksto. Bet kuriuo atveju šią informaciją reikia pateikti prieš sudarant ar patvirtinant sutartį. Kai sutartys sudaromos per tarpininkus, pirmiau išvardytą informaciją taip pat reikia pateikti prieš sutarties sudarymą;
- b) būtų tinkamai informuojami apie bet kuriuos ketinimus pakeisti sutarties sąlygas, o informuojant apie šiuos ketinimus, jiems būtų pranešama apie jų teisę nutraukti sutartį. Paslaugų tiekėjai tiesiogiai informuoja savo vartotojus apie visus kainų padidėjimus; ši informacija pranešama pakankamai anksti, ne vėliau kaip prieš vieną įprastą sąskaitų pateikimo laikotarpį iki įsigaliojant kainų padidėjimui. Valstybės narės užtikrina, kad vartotojai galėtų laisvai nutraukti sutartis, jei naujosios sąlygos, apie kurias jiems pranešė dujų paslaugų tiekėjas, jiems nepriimtinos;
- c) gautų skaidrią informaciją apie galiojančias kainas ir tarifus bei apie standartines sąlygas, kuriomis suteikiama teisė naudotis dujų paslaugomis ir pasinaudojimą šios paslaugos;
- d) galėtų pasirinkti atsiskaitymo būdą. Bet kuris sąlygų skirtumas turi atspindėti išlaidas tiekimui, susijusias su skirtingų atsiskaitymo sistemų taikymu. Bendrosios nuostatos ir sąlygos turi būti sąžiningos ir skaidrios. Sąlygos išdėstomos aiškia ir suprantama kalba. Vartotojai turi būti apsaugoti nuo nesąžiningų ar klaidinančių pardavimo metodų;
- e) neturėtų mokėti mokesčio už tiekėjo pakeitimą;
- f) turėtų naudoti iš skaidrios, nesudėtingos ir nebrangios jų skundų nagrinėjimo tvarkos. Taikant šią tvarką, ginčai turi būti sprendžiami sąžiningai ir operatyviai, pagrįstais atvejais turi būti taikoma pinigų grąžinimo ir (arba) kompensacijų sistema. Kai įmanoma, ši tvarka nustatoma atsižvelgiant į Komisijos rekomendacijoje 98/257/EB ⁽³⁾ pateiktus principus;
- g) juos prijungus prie dujų sistemos, būtų informuojami apie galiojančiuose nacionalinės teisės aktuose nustatytą jų teisę gauti nustatytos kokybės gamtinių dujų už pagrįstą kainą.

⁽¹⁾ OL L 144, 1997 6 4, p. 19.

⁽²⁾ OL L 95, 1993 4 21, p. 29.

⁽³⁾ OL L 115, 1998 4 17, p. 31.

B PRIEDAS

Koreliacijos lentelė

Direktyva 98/30/EB	Ši direktyva
1 straipsnis	1 straipsnis Taikymo sritis
2 straipsnis	2 straipsnis Apibrėžimai
3 straipsnis	3 straipsnis Viešuosius interesus atitinkančios paslaugos ir vartotojų apsauga
4 straipsnis	4 straipsnis Leidimų išdavimo tvarka
—	5 straipsnis Tiekimo saugumo priežiūra
5 straipsnis	6 straipsnis Techninės taisyklės
6 straipsnis	7 straipsnis Sistemos operatorių paskyrimo tvarka
7 straipsnis	8 straipsnis Sistemos operatorių uždaviniai
—	9 straipsnis Perdavimo sistemos operatorių atskyrimas
8 straipsnis	10 straipsnis Perdavimo sistemos operatorių konfidencialumas
9 straipsnio 1 dalis	11 straipsnis Paskirstymo sistemos operatorių paskyrimas
10 straipsnis	12 straipsnis Perdavimo sistemos operatorių konfidencialumas
—	13 straipsnis Paskirstymo sistemos operatorių atskyrimas
11 straipsnis	14 straipsnis Paskirstymo sistemos operatorių konfidencialumas
—	15 straipsnis Jungtinis operatorius
12 straipsnis	16 straipsnis Teisė susipažinti su apskaita
13 straipsnis	17 straipsnis Apskaitos atskyrimas
14—16 straipsniai	18 straipsnis Trečiosios šalies teisė naudotis sistema
—	19 straipsnis Teisė naudotis saugykla
23 straipsnis	20 straipsnis Teisė naudotis gavybos proceso vamzdynų tinklais
17 straipsnis	21 straipsnis Atsisakymas suteikti teisė naudotis sistema
—	22 straipsnis Nauja infrastruktūra
18 ir 19 straipsniai	23 straipsnis Rinkos atvėrimas ir tarpusavio sąveika
20 straipsnis	24 straipsnis Tiesioginiai vamzdynai
21 straipsnio 1 ir 2 dalys ir 22 straipsnis	25 straipsnis Reguliavimo institucijos
24 straipsnis	26 straipsnis Saugumo priemonės
25 straipsnis	27 straipsnis Leidžiančios nukrypti nuostatos, susijusios su „imk arba mokėk“ įsipareigojimais (sumokėti už dujas, atsisakius jas priimti)
26 straipsnis	28 straipsnis Besiformuojančios ir izoliuotosios rinkos
—	29 straipsnis Peržiūrėjimo tvarka
—	30 straipsnis Komitetas

Direktyva 98/30/EB	Ši direktyva
28 ir 29 straipsnis	31 straipsnis Ataskaitos
—	32 straipsnis Panaikinimai
29 straipsnis	33 straipsnis Įgyvendinimas
30 straipsnis	34 straipsnis Įsigaliojimas
31 straipsnis	35 straipsnis Adresatai
	A priedas Vartotojų teisių apsaugos priemonės